

Eredeti Jatekszin Kiadja a magyar todos tarsasag. (Original-Schaubühne.) hung. 8. Negyedik Laszlo (Ladislaus IV.) hung.

Egyet. ny.
Buda 1840

Signatur: 55706-A.8
Barcode: +Z167487706
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ167487706>
Umfang: Bild 1 - 190

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

KAIS. KÖN. HOF

BIBLIOTHEK

55.706-A

Alt-

3. No. 262.

55706-A.

45. 00. 202 8

EREDETI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

NYOLCZADIK KÖTET.

NEGYESEDIK LÁSZLÓ,

a' m. t. társaságtól 1839ben második pályadíjt
nyert szomorujáték.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.

1840.

NEGYEDIK RÉSZLŐ.

SZOMORUJÁTÉK

Ö T F E L V O N Á S B A N .

IRTA

GYURMÁN ADOLF.

In die Tiefe musst du steigen ,
Soll sich dir das Wesen zeigen.
Schiller.

BUDÁN,

A MAGYAR KIR. EGYETEM BETŰIVEL.

1840.

S Z E M É L Y E K.

IV. LÁSZLÓ, magyar király.

ENDRE, herceg, a' király' öcsese.

Marchese FIRMANI, nápolyi követ, a' rhodusi sz. Jánosrend' lovagja.

MYZE, Magyarország' nádora.

NÉMETÚJVÁRY HENRIK, soproni főispán, tárnokmester

IVÁN, fia

UZD-BÁN

ABA

CSÁK

FRANGEPÁN

BABÓCS

HEDERVÁRY

BETLEN

KOPOZ

WRVYZS

OLDAMÚR, kúnok' vezére.

ÁRBUCZ, rokona, kún hadnagy.

KEMENCSE

TURTUL

ANJOU ERZSÉBET, László' nője.

CAMILLA, syrakusai hercegnő, a' királyné' rokona.

UDVARI HÖLGYEK.

ÉDUA, Oldamúr' leánya.

GENIUS.

NEMESIS.

FÁTUM.

} zászlósak és hadnagyok.

} nemes leventék.

} főrendű kúnok.

Egy zászlós, pórasszony, fiatal pór, egy pór két fiával, magyar leventék, nemesek, polgárok, katonák, udvarnok, apród, kúnok, börtönőr és pór nép.

Történik a' 13-dik század' vége felé.

T u d n i v a l ó k.

---

1. A' magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelv-szabályokról, sem írásmódról, sem végre akármilyen mű nyelvet 's írást illető elvekről: egyedül arra kívánt a' kéziratok' birálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész, egy vagy más tekintetből, ajánlható legyen, 's a' literatura' állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben; ezt, u. m. Negyedik Lászlót, melly tizenketted magával az 1839diki dramai jutalomért versenyzett, a' X-d. nagy gyűlés, az ezen pályamunkák' megbirálására választott küldöttség' ajánlására méltatta második jutalomra, és sajtó alá.

3. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez LXIV. számu.

Pesten, september' 16. 1840.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknok.

A' magyar tudós társaság' költségein a' következő szépliteraturai munkák jelentek meg, 's Eggenberger J. és fia megbízott középponti könyvárosoktól megkaphatók:

KAZINCZY FERENCZ' eredeti munkái. Első kötet. Poetai munkák, XIX és 305 lap. Kötve postapap. 1 ft 36 kr. ; nyomt. pap. 1 ft. 12. kr.

— — Második kötet. Utazások, öszv. 424 lap. postapap. 2 ft. 10 kr., nyomt. pap. 1 ft. 40 kr. ep.

EREDETI JÁTÉKSZIN. Kiadja a' m. tud. társaság. Postapap. kötve ;

I. VERNÁSZ. (Első pályadíjt nyert) szomorujáték 5 felv. *Vörösmarty Miháltól*. Második kiadás. 48 kr.

II. TIRUS. (Második pályadíjt nyert) szomorujáték 5 felv. Szerzője *Horváth Cyrill*. 40 kr.

III. FALUSI LAKODALOM. (Másod karbeli jutalom-) vígjáték 3 felv. Irta *Jakab István*. 36 kr.

IV. ÁTOK. Dramai költemény. Irta *Tóth Lőrincz*. 45 kr.

V. ZSARNOK APA. Drama 5 felv. Irta *Jakab István* 32 kr.

VI. EKEBONTÓ BORBÁLA. Szomorujáték 5 felv. Irta *Tóth Lőrincz*, 36 kr.

VII. AZ ATYÁTLAN. Szomorúját. *Tóth Lőrincztől.* 36 kr.

KÜLFÖLDI JÁTEKSZÍN. Kiadja a' m. t. t.

I. IPHIGENIA. Drama Goethétől Ford. *Kis János.* 30 kr.

II. NŐK' ISKOLÁJA. Vigjáték Molièretől, ford. francz. *Árvay Gergely.* 30 kr.

III. A' NŐTELEN PHILOSOPHUS. Vigjáték Nótától. Ford. olasz. *Császár Ferencz.* 30 kr.

IV. A' JÁTEKOS. Drama Ifflandtól. Ford. *Thaller István.* 30 kr.

V. ALZÍR. Szomorúját. Voltairetől. Ford. francz. *Jakab István.* 24. kr.

VI. TANCRED. Szomorúját. Voltairetől. Ford. francziából *Árvay Gergely.* 26 kr.

VII. A' BOT-CSINÁLTA DOCTOR. Vigjáték Molièretől. Ford. francz. *Kazinczy Ferencz.* 24 kr.

VIII. BARNHELMI MINNA. Vigjáték Lessingtől. Ford. *Kazinczy Ferencz.* 36 kr.

IX. TURANDOT. Tragicomoedia, Gozzi után Schiller. Ford. *Gáthy János.* 36 kr.

X. A' VÉGRENDELET. Drama 5 felv. Ifflandtól. Ford. *Külkey Henrik.* 36 kr.

XI. ORESTES. Szomorújáték 5 felv. Alfieritől. Fordította olasz. *Császár Ferencz.* 26 kr.

XII. SOFONISBA. Szomorúját. 5 felv. Alfieritől. Fordította olasz. *Császár Ferencz.* 26 kr.

XIII. MESSINAI HÖLGY. Szomorúját. Schillertől. Ford. *Szenvey József.* 201 lap. 50 kr.

XIV. A' ZÁSZLÓTARTÓ. Vigj. Schrödertől, ford.
Molnár Sándor. 24 kr.

XV. 1. A' LEVELEZŐK. 2. ÉSZ ÉS SZÍV, vigjátékok, Steigentesch ut. *Külkey.* 3. KÉNYTELEN HÁZASSÁG, vigj. Molière ut. *Kazin-czy Ferencz.* 30 kr. ep.

XVI. RÁGALOM' ISKOLÁJA. Vigj. angolból Sheridan ut. *Tóth Lőrincz.* 36 kr.

XVII. ROMEO ÉS JULIA. Szomoruj. angolból Shakespeare ut. *Náray Antal.* 48 kr.

XVIII. A' HAZUDSÁG. Vigj. Federicótól, olaszból *Galvácsy László.* 24 kr.

MAGYAR JÁTEKSZÍNI JUTALMAZOTT FEJELETEK, a' m. tud. társaságnak ezen kérdésére: „Miképen lehetne a' magyar játékszint Budapesten állandóan megállapítani? (Fáy, Kállay és Jakab' fejeleteik). Középsz. pap. 36 kr. Postap. 48 kr.

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Tihamér vendéglő Eger mellett.

NÉMETUJVÁRY IVÁN, WRYZS, KOPOZ, BABÓCS,
FRANGEPÁN, BETLEN, CSÁK, ABA 's több ivó VEN-
DÉGEK, CSAPLÁROS.

IVÁN

üres billikomot vág földhez.

Pokolba tőlem! hogyha már üres vagy;
Barátnak illy kongékony serleget,
Hogy szent malasztot gyűjtessen belé,
Ha már csuhája nem bír többet el,
De nem lovagnak. Hej! csapláros! adj
Kupát; de kérlek szívesen komám,
Tartalma olly erőteljes legyen,
Mint a' sajói leczke. Érted-e?

Csapláros bort hoz.

Vigan leventék! félre a' komor

'S bús fejtöréssel! E' komondor-élet
Már nem sokáig tartand, úgy hiszem. Iszik.

K O P O Z.

Én is meguntam már a' szomjazást;
Pedig a' harczos életben sokat
Kell nélkülözni, például leányt,
Szívet hevítő csókot, bort, nyugalmat.
Azért a' béke éljen! Iszik.

F R A N G E P Á N.

Ej kinek

Jut most eszébe béke 's nyugalom?
Harcz a' magyarnak ős jelmondata,
Harcz! míg hazánknak ellensége van,
Pedig elég van; 's látom, fájdalom!
Nem csak kívülről ásnak sirt nekünk;
Szegény hazánknak önkeblében is
Vannak nyugalmát rágó férgei,
Kik úntalan fertelmes ajkikon
Hordják a' hon' 's a' béke' szent nevét,
Míg maszlagot lehellő kebleikben
Veszélyt koholva, hont és nemzetet
A' kún- 's cseheknek hitvány zsoldjaért
Vérmartalékul adni képesek.
Harcz! míg hazánknak ellensége van.
Barátim, éljen a' harcz! Iszik.

M I N D.

Éljen a' harcz! Isznak.

A B A.

De harczosinkat is meg kell említenünk,
 Kik a' hazának védik szent ügyét,
 'S az ősz szabadság' lelkes őrjei.
 Barátim, éljenek vitézeink! Iszik.

M I N D.

Éljenek! Isznak.

B E T L E N.

De szépeinket sem szabad felednünk,
 Azon mosolygó kedves hölgyeket,
 Kiket jutalmúl alkotott az ég
 A' harczy pályán vérezett vitéznek.
 Barátim, éljen minden hű leányka! Iszik.

M I N D.

Éljen! Isznak.

I V Á N.

Ha ha ha!

Ti olly aczélemésztő bajnokok
 Vagytok, hogy a' ki most itt hallaná
 Villámos és harczos dörgésteket,
 Azonnal azt hinné, hogy bennetek
 Szemléli a' pogányok' ostorát,
 Pedig — de csak közöttünk mondom ám —
 Hős Frangepán sem rágott még vasat
 Szerencséjére a' szegény pogánynak.
 És Betlen, úgy hiszem, a' váradi

Szög fürtű hölgy' védetlen rényfalát
Százszorta készebb ostromolni, mint
A' vészt 's halált lövellő kún pogányok'
Ellenszegülőbb és nyakasb hadát.

Nevet.

No's czimborácska, nem találtam el?

BETLEN.

A' nyíl koránsem ért halálosan,
'S így czáfolom meg éles gúnyodat.

Billikomot ragad.

Magyar leventék, bajnoktársaim,
Kinek szívében szittyavér buzog,
Ki büszke öntudattal érzi, hogy
Nem korcsosult még hitvány sihederre,
Emelje föl magasra serlegét
'S köszöntse vissza áldomásomat.

Fölkél, utána a' többi, Ivánt, Wryzset és Kopozt

kivéve.

Szép hölgyeink' baráti éljenek!

A' jog- 's hazáért vérezett vitéznek
A' nő, a' kedves, legbecsesb jutalma.

De az, ki, hogyha szentebb érdeke

A' honnak őt vitára intené,

Szerette hölgye' öleléseit

Nemes föláldozással nélkülözni

Nem volna képes, és guzsaly megé

Vonúlva, hitvány Sardonapalus

Gyanánt a' szoknyát gyáván féltené ;
Szóval : ki a' hazának szent szavára
Házát , családit 's mindent , mit szeret —
Habár a' hű leányka volna is —
Elhagyni gyáva volna , veszszén el !
Nevét a' rút gyalázat' bélyege
Kövesse végig , ujjal incsenek
Reája mindenek és mindenütt ,
'S emléke veszszén minden jők közül
Örökre ! Iszik.

LEVENTÉK.
Veszszén ! Isznak.

IVÁN.
Úgy van , veszszén el !
De százat egyre ! máskép szólanál ,
Ha Lenke olvasztó sötét szemével
Most rád tekintne.

BETLEN.
Sőt így szólanék ,
'S hitemre mondom , százat vesztenél.

IVÁN.
És Lenke tűzokádó bajnokát
Alkalmasint lecsillapítaná
És czérnaszállal asztalhoz kötözné.

BETLEN.
Lenkém' erében szittyavér buzog ,

Ő gyáva korcsot nem képes szeretni.
 De hogyha mégis, mit hinnem lehetlen,
 Honáruást kívánna Betlenétől,
 Alkalmasint legédesb álmain'
 Legszebbikétől válna meg szívem,
 De milly való az isten, olly való,
 Hogy Betlen őt örökre megtagadná.

B A B Ó C S fölugrik.

Szívemre bajtárs! méltó vágy magyarnak
 Hivatni; és ki bár egy szóval is
 Gúnyolni mer, Babóccsal számoland,
 Zászlós, avagy nem, az mindegy nekem,
 kardjára ver:

Pedig Babócsot régen ismerik.

I V Á N.

Ivánt is, úgy remélem, ismerik,
 'S ki őt ijeszthetőnek tartaná,
 Bizonynyal otrombán csalatkozik.

A B A.

Hagyjátok el kérlek vitátokat;
 Illó-e hitvány áldomásokért
 Illy disztelen vitába kezdeni?
 Mindnyájan egy hazának gyermeki
 Vagyunk, 's ez elnyomott szegény hazának
 Siró fohásza jobb 's nemesb ügyet
 Jelet ki harczszeszélyünk' tárgyaúl.
 Mi lesz belőlünk, hogyha Hunnia'

Jobb része sem kiméli önfelet?
Kezet leventék! A' harcz' istene
Tán nem sokára vérmezőre int,
Onnét pediglen, hajh! a' megjövet
Fölötte kétes és bizonytalan.
Élvezzük addig hát az életet
Mint jó barátok és mint férfiak.

I V Á N.

En nem kívántam senkit bántani,
'S tréfám ha tán kelletlen hűrt talált
Illetni, önként nyujtom jobbomat
A' békülésre.

Kezet nyújt Betlennek.

B E T L E N.

Betlen nem szokott
'S nem fog magyarra róvást tartani.

A B A.

Hamar leventék, békeserleget.
Serleget emel.

Te a' magyarnak élő istene!
Derítsd a' béke' üdvös hajnalát
A' sokszor önmagát nem értő, önfelet
Sujtó magyarra; add hogy a' harag'
Viszály' 's nem értés' barna fellege
Ne háborogjon szép hazánk fölött!
Adj isten a' magyarnak hős erőt,

Ha ellenével vinni kénytelen;
Add hogy csak egy szív és egy érzelem
Hevítse keblét, 's irts ki istenünk
E' szép hazából minden gaz gyomot!

A' leventékhez.

Barátim, én szívemből áldomásúl
Kiáltom: „Éljen minden jó magyar!” Iszik.

LEVENTÉK lelkesen.

Éljen!

Isznak. Uzd föllép.

U Z D.

Éljen 's örüljön minden jó magyar!

M I N D.

Hah Uzd, te itt?

A B A.

Mi jót hozál nekünk?

U Z D.

Jót jót leventék és örvendetést.
Budáról érkezém. A' rendeket
Köz buzgalom hevité. A' király
És nője közt a' béke helyre állt.
László ipája' békítő kezét
Az összegyűlt karok' 's egyházi rend'
Komoly javaslatára elfogadta.
A' kún követség' békeczikkei
Kihallgatatlan félrevettetének,

Mert rendeink föltétlen hódolást
Sürgettek; ezt pedig a' hirnökök
Egy átalában végig ellenezvén,
A' kúnok országos határozat
Által honárulókká bélyegezvék,
'S harcز lőn üzenve rögtön ellenök.
László személyesen veendi át .
Az összegyűlt hadak' vezérletét.

IVÁN magában.

Ezt nem reméltem; ördög és pokol!

Uzdhoz.

'S ellenszegülés nem mutatkozott?

UZD.

Oh a' galádság mindenütt honos;
'S valóban ott is voltak számosan,
Kik csak zavarban szoktak maszlagos
Tanácsaikkal érdeket halászni,
'S Lászlót a' nemzet ellen izgaták
Mint jogtalant követlő pártos ellen.
De résen állt a' nemzet' angyala,
'S megsemmisítve lőn a' káröröm,
Melly mérges gyikszemökből villogott;
És e' kajánok természet szerint
Kissé hevültek 's fáztak.

IVÁN magában.

Ostobák!

Igy elszalasztni a' becses vadat.

Uzdhoz.

Nem kell, levente, hirtelenkedő
Kárhoztatással szólanunk azokról,
Kiket fonákúl értett honszerelmők
Bal útra tévesztett talán, de keblők
Szintugy buzoghat védni szent ügyét
A' hon- 's királynak mint akárkié.
Becsülöm én a' honfi szép hevet
De azt, ki elszegényült 's a' hadak'
Súlyát viselni szokta, nemzetének
Egy pár órányi nyugtot is kíván
Engedni, nem kevesbbé tisztelem
'S nem tartom ám csekélyebb honfinak.

U Z D.

Valót levente, szóltak ajkaid.
De én a' béke' hű barátait
Nem értem. A' valódi honfiak
Csak jót akarnak, 's jó a' béke is,
De úgy, ha mint a' nap' meleg sugára
Áldást lehell a' föld' tanyáira,
Ha enyhe irt csepegtet a' sebekre
'S gyümölcsöt érlel, hol dühös csaták,
Mint lángfolyam, pusztulást és halált
Árasztva, munkás gazdák' izzadó
Homlokkal ápolt zöld vetéseit
Szén 's hamvtakarta pusztává tevék.
De béke az, mit hitvány Pektary

'S ez árulónak számos czimboráji,
Kiknek neveit hazánk jól ismeri,
Kifáradottan nyögő nemzetünk'
Nyakára tolni olly kíváncsiak?
Nem béke, nem harcz forgott szőnyegen,
Vagy egy darabka földnek birtoka;
Az volt a' kérdés: vajjon Hunnia
Nagy és dicső nemzetnek, millyen a' magyar,
Szabad 's dicső hazája légyen-e,
Avagy talán zsákmányivá legyünk
A' kún pogányok' lázongásinak?
Az volt a' kérdés: Árpád' hős utóji
Saját honukban vándor koldusok
Gyanánt kelet' honatlan gyermekétől
Kérjék-e morzsa-hulladékait
A' nemzet' sírján tartott lakzinak,
Vagy álmaikból egyszer már ocsódva,
Rázzák le a' gyalázó kényigát,
Mellyet talán örömmel hordanak
Némelly a' kúnban büntársat köszöntő
Álhonfiak, de melly azért csak kényiga,
'S mellyet viselhetőnek csak rab-elme lát?
Az volt a' kérdés: vajjon Oldamúr
Tetszéseként hitet szeghessen-e,
'S pártos paizst emeljen ellenünk,
Avagy mutassuk meg, hogy a' magyar
Honában úr még lenni tud 's akar?

Ám béke hát! mert béke boldogítja
 E' siralomvölgy' küzdő gyermekét;
 De harcz! ha másképp béke nem lehet.
 Nekem személyes hitvallásom ez.

MIND

Ivánt, Wryzset 's Kopozt kivéve.

'S mi véleményeidben osztozunk.

IVÁN

ajkát harapva, magában.

Halgatni jobb, hol szólni veszteség.

UZD.

Azonban én vitázni nem jövék,
 'S szint' elfejtem küldetésemet.
 A' nádor üdvözöltet titeket,
 'S mivel királyunk még ma megjövend,
 Együtt 's egyenként fölszólít ezennel,
 Sátrába jőni sziveskedjete,
 Hogy a' királyt illendően fogadjuk.

MIND.

A' meghívást mi szívesen fogadjuk,
 'S mindjárt a' nádor' sátrában leszünk.

Közmozgás. Egyik fegyverét, másik sisakját,
 zekéjét stb ölti fel, 's Uzd elül, a' többi
 pedig utána megy.

IVÁN

kimenet közben Betlenhez.

No's czimborácska, hát a' lány vitát

Mikor veendjük újra föl?

BETLEN.

Pimasz

Gúnyodra válaszom csak néma megvetés.

El mennek.

MÁSODIK JELENÉS.

Magyar tábor Eger mellett. Jobbra balra hosszú sorokban vonulnak a' sátrak, középett utczáat képezők, mellynek végén egy dombon a' pompás királyi sátor áll. Előtte két kopjas őr. Imitt amott katonák sűrögnek.

IVÁN föllép.

Mit vesztegeltek száraz naplopók?

Fegyverre frissen. A' tárnok föllép.

Jó napot apám!

TÁRNOK.

Csitt csendesebben, mert sokan fülelnek.

Egyébiránt mi jót hozál nekem?

Hallád-e, hogy mikép nyilatkozik

Az új határozatokról a' tömeg?

IVÁN.

Apám, reményünk átkozott csekély,

Mindenki tapsol, tombol és örül.

László, kit eddig váltig átkozának,

Bálványa most a' népnek. Mondhatom,

Párthiveink fölötte ostobák,

Hogy illy kudarczot kelle vallanunk.

T Á R N O K.

Ez volt örökké áfka nemzetünknek ,
Hogy szép szavaknak ellentállani
Ritkán tudott. Az ingerült kedélyek
Ma vést kiáltnak ; holnap zsarnoka
Vakarja csak kevéssé meg fülét
A' népnek 's mondjon egykét cifra szót ,
Egyszerre csillapúl a' népharag ,
'S a' régi nóta újra kezdetik.

I V Á N.

Bizton hívém, hogy többségünk leend.

T Á R N O K.

Leende is, ha két olly híg eszű ,
Mint Uzd 's a' nádor, nem kolomposok.
Én ezt az Uzdot 's e' jöttment Myzét
Fölötte gyűlölöm ; de mit tegyek?
Lászlót e' kettő 's még néhány urak
Csaknem parancscsal kényteték reá ,
Hogy a' frigyet megszegje. Ám de lássák.
Ennek következésit ők magok.
De a' dologra. — Most nekünk, fiam ,
Egy perczig is henyélnünk nem szabad.
Ha már a' harczot nem gátolhatók ,
Vessünk kanóczot a' felek közé ,
Hogy Oldamúr 's László közt vég ítéletig
Kérlelhetetlen gyűlölet maradjon.

Így még — szerencsénk hogyha kedvező —
A' kún haragnak hasznát is vehetjük.
Ma titkon elfogattam Oldamúr'
Országgyűlési négy küldötteit.
Mig estve Lászlónál tivornya foly,
Mellyen magamnak is meg kell jelennem.
Addig te titkon mind a' négy követnek
Vágassd le orrát 's mind a' két fülét;
Mellőkre függesztess bádoglapot
E' ráírással: „Oldamúr vezérnek
László király ekképen válaszol!”
Így útasítsad őket Oldamurhoz,
'S mondd, hogy királyod úgy parancsolá.

I V Á N.

A' tréfa elmés és mulattató.

Tárogatnak.

Azonban a' király már érkezik.

T Á R N O K.

Mit? a' király? mondd inkább, a' bitorló!
De most a' tettetés legjobb erény.
Azért mosolygjunk, a' mint csak telik.
'S most jer siessünk a' király' elébe.

Mind ketten el.

A' katonaság előnyomul 's hosszú sorokat képez; tö-
mérdek kandi nép tolong a' színpadra, melyet az örök
alig fékezhettek. A' hadi kürtök és tárogatók folyvást
harsognak.

A' N É P kívülről zajosan.

Éljen ! éljen ! éljen !

KIRÁLY, kít az örömittas nemesség paizsain visz, a'
NÁDOR, TÁRNOK, IVÁN, UZD, FRANGEPÁN, ABA,
CSÁK, BABÓCS, HEDERVÁRY, BETLEN, WRYZS,
KOPOZ, HADNAGYOK, NEMESSÉG, mind vértesen.
A' zaj nem akar csillapulni; a' kürtök' és tárogatók'
riadásába szünetlen éljen kiáltások vegyülnek. Végre a'
zaj elnémul.

N Á D O R

a' nemzeti zászlót a' király' lábaihoz teszi.

Fönséges úr, hatalmas nagy király!

Alattvalóid' leghivebbike

Ím a' vezéri zászlót lábához teszi,

És harczosid közé vegyül ezennel,

Hogy a' dicsőség' pályáján alattad

Harczolva és, a' sors ha úgy kívánná,

Elesve, szent hazája és a' trón

Íránti tartozását férfilag

Betöltse, mint bár új de hű magyar.

Fönséges úr! e' roppant hadseregben

Egy férfi mell sincs, melly ne érzené

A' díszes és magyarhoz illő hivatást

Királya' zászlait körülseregleni.

A' nép ezennel téged üdvözöl,

'S mint ősatyái hajdan hont keresve

Vért áldozának békes nyughelyért,

Úgy mostan is hű szívvérét ajánlja

A' nemzet ős honáért és királyaért.

KIRÁLY.

Vitéz hadamnak lelkes hódolását

A' nádor urtól kedves hallanom.

A' sereghez.

Köszöntelek vitéz magyarjaim!

Királytok im hozzátok érkezett

A' harcz' veszélyeit megosztani

Szent istenünkért 's faggatott hazánkért

Véráldozatra kész vitézivel.

A' kún pogányok hitszegők levének;

Ők megtagadták istenét hitünknek,

'S a' frigykötést csalárdul megszegék.

Ezennel őket hát törvényesen,

Mint hitszegő, istentől elszakadt,

Hont és királyt sértő pogányokat,

Galád honárulással vádolom,

'S országosan költ végzetünk szerint

Irtó hadat kiáltok ellenök!

Hármas zajos éljen.

Én bennetek szemlélem örjeit

Ügyünknek, és a' magyarok' istenétől —

Dicsőítessék áldott szent neve! —

Áldást könyörgök kétes harczainkhoz.

Magyarok! vitéz nép vivand ellenünk,

De őseink' hatalmas istene

Megőrizendi népe' zászlait.

Kövessetek most engem , hadnagyim ;
 Foglaljuk el királyi sátorunkat
 'S vitassuk ott meg harczy terveinket.

A' király zajos és tábori zene közt sátrába megy ,
 az urak követik , a' fegyveres nép a' sátrak-
 ban eloszlik.

HARMADIK JELENÉS.

Kún tanya Szabadszálláson.

OLDAMÚR , szabad ég alatt medvebőr szőnyegen ülve;
 ÁRBUCZ , TURTUL , KEMENCHE , ALPRA , UZUR ,
 ÉDUA és NÉPKAR.

OLDAMÚR.

'S kimondva hát a' végzés ellenünk !
 Megvallom , ezt Lászlótól nem hívém ;
 De a' világ' szeszélye változó.
 Küldötteink még vissza sem jövének ,
 És mégis úton már a' hadsereg ?

ÁRBUCZ.

Ötvenhat ezren jönnek ellenünk.
 A' vármegyékben nyilván hirdetik
 Az összegyűlt karok' határozatát.
 Mi a' világ' előtt csak árulók
 Vagyunk , bitófán díszelg nevünk.
 Mi a' keresztény istent megtagadtuk ,

Magyarhon ellen pártütők levénk ;
Szóval : garázdább nép nem létezik
Az egész világon mint a' kún pogányok :
Így szól a' rendek' bölcs határozata.

OLDAMÚR.

Ah a' szerencse ellenünk szegült ,
'S a' kún e' földön nem talál hazát.
Nem a' magyar, nem László ellenünk ;
Az ég, az ég határozott fölöttünk ,
És ellenünk az istenek magok.
Ott, ott, (feltekint) a' végzés' könyvét olvasom ,
Ott van megírva, hogy pusztulnia
Kell nemzetemnek, és jaj, jaj nekem ,
Hogy végbukását, érnem kelletik !

ÁRBUCZ.

'S miért jaj ? Én okát nem láthatom ,
Miért szegült a' végzés ellenünk.

Mellére mutat.

Itt Oldamúr, itt — minkeblünkben én
A' kún szabadság' rögzött ellene.
A' sors, az istenek, vagy bármikép nevezd ,
Erővel edzék férfimelleinket ,
Daczolni a' sors' üldözésivel ;
De itt, a' szenvedélyek' férgei
Rágódnak a' lombgazdag törzsökön.
Itt a' hiúság' 's önzés' maszlaga ,
'S az elpuhult érzékek' kényei

Ássák a' sirt a' tetterre szült erőnek.
És így a' kún legádáz ellene
Önnön magának. Ezt ezt, Oldamúr,
Irtsuk belőlünk, és az istenek
Megint atyái lesznek nemzetünknek;
A' sors kibékül, 's akkor nemzeted
Nem lesz kobor nép, nem lesz hontalan.
Vezér! a' sors bennünket küzdeni
Vetett a' földre. Harcz, harcz, Oldamúr!
Hadd lássa László, hogy mi férfiak
Vagyunk. Gyűlésre szólítsd népedet;
Hirdesd ki László' rendelményeit,
Mingyávaságunk' ocsmány fattyait;
Riaszsd föl a' kunokban a' kún érzetet,
Mutasd nekik silány torzképöket,
Hogy önmagoktól elrettenjenek;
Tiltsd el halálos büntetés alatt
A' kényelemnek mindenik nemét;
Harcz és szabadság légyen jelszava
A' kúnoknak: és hadd jöjjön a' magyar
'S meg annyi végzést hozzon ellenünk,
Mi megmutatjuk, hogy kúnok vagyunk,
'S hogy még a' kún él hal sajátíért.

É D U A.

Igy Árbucz, így! ezt várta kedvesed,
A' kún vezérhölgy lelkes Árbuczától.

NÉPKAR.

Csatára Oldamúr !
Mert néped' vére forr ,
'S a' szégyen arczain
Piroslón árad el.
Nem látod hölgyeink'
Siró fohászait?
Nem hallod gyermekink'
Könyes panaszait?
Ők mind honatlanok !
A' gyermek hasztalan
Eseng a' bús apának .
„Ah mondd meg jó apa ,
Hol gyermeked' hazája?
Melly földrészt juttatá
Nekünk az égi végzet?
Ah mondd meg jó apa !
Hadd csókolhassam el
Virága' harmatát ,
'S enyhítsem szomjamat
Hazám' édes vizéből ;
Hadd lessem a' tavasz'
Viráginak növéset
Kedves vidékein ,
'S kössek füzéreket
A' házi szent öröm'
Üdvhintő istenének !“

És hallgat a' szülő ;
A' szégyen' 's fájdalom'
Keserves könnyei
Nedvitik arczait :
Mert merre csak tekint ,
Nincs földje , nincs hazája !

Csatára Oldamúr !

A' kúnok' isteni
Megvédik szent ügyét
A' bátran harczolóknak.
Csatára hát , csatára
E' zsarnok nemzet ellen !
A' véres hantokon
Majd fölvirágzik egykor
Dicsőn Cumania ,
És vándor harczosidnak
Lesz földök , lesz hazájok !

OLDAMÚR.

Mind hasztalan ! Lehúnyt a' kún dicsőség'
Arany reménynyel támadt hajnala.
Kijátszva már bús szerep ! 's fölöttünk
A' változatlan , nem kérlelhető ,
Egykedvű végzés tart ítéletet.

Jóslólag.

Ott Cserhalomnak gyászos térein ,
Ott áldozott le végkép csillagunk ;
És hajh ! azóta hasztalan vitáz

Balvégzetével a' kifáradott
Kún nemzet. Int az időknek szelleme;
Nagy népek állnak a' csaták' terére,
És ott a' kúnnak nem jutott szerep.
Mi, egy maroknyi vándor harczosok,
Nem alkotunk új hont, új nemzetet.
A' nagy jövő' tettgazdag folyama
Bennünket is magával fog sodorni;
És bár a' véget ködfátyol fedi,
Sejtéseimnek titkos szózata
Ezt sugja: „kún! enyészni fog neved,
Száműzve léssz a' nemzetek' sorából,
Más nép emészt föl egykor tégedet,
Mert úgy akarják véges dolgaid“.
De ám legyen! bármit és bármi jöjön,
Vezéri tisztje Oldamúr előtt
Szent, mint a' halhatatlan istenek'
Oltárinál szeplőtlen szűz ajakról
Kelő fohász; 's ha küzdő nemzetemnek
Itt nem lehet már békes nyughelye,
Úgy — béke véled kedves rónaság!
Élj boldogúl, Magyarhon' szép ege.
Mi napkeletre visszaköltözünk,
Hol ősapáink népünk' istenit
Szabadon imádák 's boldogok valának!
'S ha így bevégzendtettem tisztemet,
Ez agg romot nyugodtan fektetem

A' sírba ; mert ha meg nem óhatám
 Homályos végzetétől népemet :
 Sors győze meg, nem gyarló emberek !

É D U A.

Apám, e' gyöngé nőkebelben is
 Hős nemzetünkért buzgó szív dobog,
 Ennek sugaltát vágyom én követni,
 'S Árbuczczal én is azt ohajtanám,
 Hogy e' nevünket szennyező határzat
 E' büszke népnek átkává legyen.
 Csatára kelnék én, 's a' vérmezőn
 Mosnám le népemről ez undok bélyeget,
 Mellyet magyar mert sütni homlokára.

N É P K A R.

Ne tétovázz vezér !
 Im hölgyeinke is
 Harcvágy hevíti már ;
 'S a' gyöngé kisedek,
 'S az aggódó anyák
 'S a' nép' öregjei
 Harcot kiáltanak !
 A' lányka kedvesétől
 Megválnak szívesen,
 'S kardját övedzi föl
 A' távozó vitéznek,
 És csókkal lelkesíti
 Tettekre győzelemre !

Hagyd rejtve, Oldamúr,
A' vészterhes jövőt,
'S vezesd ki népedet,
A' régen küszködöt,
Hogy szent oltáriért
'S az ős szokásokért
'S a' rég vágyott hazáért
Az élet' vagy halál'
Csatáját vívja ki.

ÁRBU CZ.

Hallgasd ki néped' sürgető szavát!
Nem megfutamnunk kell most Oldamúr,
Hanem daczolnunk bátran 's férfilag.
'S így küzdve, vagy kivívjuk új hazánkat,
Vagy vérmezőn vitézül meghalunk.
Vesszünk, ha vesznünk kell már, hősileg!
'S bár a' jövő' tettgazdag folyama
Bennünket elsodorjon is magával:
Megmondja majd a' késő századoknak
A' hír, hogy egykor élt egy nagy 's dicső nép,
Mellyet sem a' sors' változó szeszélye,
Sem a' magyar kény meg nem törhete.

OLDAMÚR.

'S mit nyert az ügy, fiam, ha meghalunk,
Ha bármi hős csatában meghalunk?

Kipótolandja majd a' puszta hír
'S hiú dicsőség a' nagy veszteséget?
Hol volna majd a' tiszta szent erény,
Mellyért atyáink éltek 's haltanak,
'S melyért Kuthen véráldozatra ment?
Mit a' király tőn, azt nem ő tevé;
Azt sors, idő és bal környületek
Hozák magokkal. Hol vendégileg
Kitárt karok közt ótalmat nyerénk,
Hol a' magyar barátság védfedelt
Adott a' kúnnak, ottan, gyermekim,
Nekünk Magyarhon ellen nem szabadt
Fegyvert emelnünk. Én nem rettegek,
Hitemre mondom, hogy nem rettegek!
Kérdjétek Ottokarnak hamvait,
Kérdjétek a' dühöngő szerbeket,
Sőt még magát e' büszke népet is:
Mikor futamlott meg kún Oldamúr
A' harcz elől? Nem, én nem rettegek!
De mindenik kiontott csepp magyar vér
Boszút kiáltna ellenünk, 's a' nap
Szégyenletében elrejtne magát,
És őseinknek békes hamvai
A' sírűregből átkot mondanának
Az elfajult utókra, és nevünk
Nem volna nagy, nem volna már dicső,
Sőt a' gyalázat' bélyegét viselné.

'S a' háladatlan csalfa pártütésnek
Méltán leendne szégyen-oszlopa.

Tompa morgás a' nép között.

Ti zúgolódtok, bajnok társaim,
Hogy Oldamúr a' nem kerülhetőt
Választja? Nem hisztek vezéreteknek?
Mikor csalálak én meg titeket?
Mikor feledtem népem' szent ügyét?
Ti lázadoztok? Ám lázongjatok,
Döfjétek agg és hű vezéretekbe
A' pártütésnek gyilkos fegyverét,
'S harczoljatok vitézül disztelen
Vitában, úgy is László azt hiszi,
Hogy lázadástól híztok szüntelen.

NÉPKAR.

Bocsánat oh vezér!
Lelkünkötől messze van
Az ocsmány pártütés.
Bocsánat gyermekidnek!
Ím híven engedünk
Vezéri bölcs szavadnak.
Vezesd ki népedet
Keletre vagy nyugotra,
Vagy bár a' földnek is
Határain kívül:
Nem hagyjuk el soha

**Dicső zászlóidat
Életben és halálban.**

OLDAM ÚR.

Oh napkeletnek bajnok-gyermeki,
Miként köszönjem meg hűségteket!

Eláradó érzéssel.

Keletre hát, keletre társaim!
Hol őseinknek hamvad szent pora,
Hol a' szabadság' szent oltárait
Rabelme még nem fertőzé soha;
Hol a' derült ég a' kék láthatárral,
Mint a' szabadság' élő képjele,
A' végtelen körül ölelkezik!
Hajnalra, kúnok, végsőt áldozunk
Az isteneknek 's útnak indulunk.

NÉPKAR.

De mit jelentenek
Ott a' porfellegek?
Talán a' megdühült
Királyi hadsereg'
Előcsapatjai
Rohannak népeink'
Békes tanyáira?
De nem! mert oszlani
Kezd már a' portömeg,
'S négy vérező lovag

Ügetve jó felénk.
Oh jaj mit lát szemünk!
Ím négy küldötteink
Érkeznek véresen.
Hah! rablók voltak-e
A' gyáva gyilkosok?
Vagy, szörnyű gondolat!
Tán a' király maga
Fertőzte meg kezét
Védtelen hirnökink'
Kiontott vérivel?
Hah! szörnyű a' merény!
Szörnyebb a' fájdalom!
Legszörnyebb szégyenünk!

A' négy követ véresen lép föl, levágott fülekkel és orrakkal; mellökön bádoglap e' ráírással: „Oldamúr vezérnek László király ekképen válaszol“.

N É P K A R.

Borzasztó látomány!
Mint fuldokolnak ők
A' kúnok' szégyenének
Ártatlan vértanúi!
Eltorzúlt arczokon
Mint vési bús redőit
A' kínzó fájdalom!
Hah! szójatok hamar

Mi bűn vagy kárhozat
 Okádta mesterét
 E' szívrázó merénynek?

A' követek mellökre mutatnak. Kinos szünet.

OLDAMÚR

reszketve olvassa végig a' bádoglapok' ráírását.

Mit? László volt a' gyilkos? ő maga?
 Oh adj erőt ég, csak most adj erőt
 E' fájdalomnak súlyát elviselnem!
 Tanúim istenek ti légyetek,
 Hogy én kimélni vágytam Hunniát,
 'S hogy a' gyalázó végzetek' daczára
 A' hála' szent jogának hódolék.
 Most oldva már a' háladat' bilincse.
 Hajnalra, kúnok, végsőt áldozunk
 Az isteneknek 's útnak indulunk —

ünnepélyesen

Az élet' és halál' harczát kivívni!
 Boszú, leventék! légyen jelszavunk!
 Boszú, míg életünknek szíverét
 Csepp vér dagasztja. Én, kún Oldamúr,
 A' déli nap' meleg sugárira
 Kérlelhetetlen harczot esküszöm
 Küldötteim' királyi gyilkosának!
 Lázadjatok föl alvó érzetek,
 'S ti a' hadaknak szenvedélyei;

És láng lobogjon a' Maros vizétől
Egész a' 'Tátra' szirtes ormaig,
És vér borítson rónák titeket,
Hogy borzadólag lássa Hunnia,
Miként boszúlja meg kún Oldamúr
László királytól vett sérelmeit!

A' kárpit legördül.

MÁSODIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Tárnoki lak, Váradon.

A' TÁRNOK és a' KÖVET.

KÖVET.

A' tárnok úr, mint látszik, nem nagyon
Örül a' kúnokon vett győzelemnek.
'S vajjon miért?

TÁRNOK.

A' béke' emberének
A' háborúk nem nyujtanak gyönyört.

KÖVET.

Azonban én részemről azt hiszem,
A' háború gyakorta hasznos is,
Szükséges is gyakorta; és talán
Most Hunniának illy a' helyzete.

TÁRNOK.

Lehet, lehet. De én csak azt hiszem,
Csekély haszonnal nagy kárt vallani,

Magában is már jó nagy tévedés;
De semmi hasznot óriási kárral
Cserélni föl, több pusztá tévedésnél:
Ez megbocsáthatatlan balgaság.
És Hunniának ez most helyzete.

K Ö V E T.

'S önvédelem nem volna hát haszon?

T Á R N O K.

Önvédelemről itt szó sem lehet.
Mi bántja ottan bátorságomat
Hol agyvelőmben létez a' veszély,
De nem valóban? És mi érdeke
A' honnak abban, hogyha nem visel
Hosszú hajat 's szakált a' kún pogány?
Ha várásokban 's nem tanyán lakik?
Legyőztük őt. Jó; 's ezzel mit nyerénk?
Semmit. De bezzeg vesztettünk sokat;
Mert egy vitéz nép gerjed ellenünk
Boszúra, egy tapasztalt hű frigyes,
Ki már sok ízben szép szolgálatot
Tón, a' magyarnak. Nem rossz nép a' kún,
Csak bánni tudjon a' magyar vele.
Lám drága kedves hirnök úr, az ördög
Nem olly fölötte rút mint festetik.

K Ö V E T.

Ej ej mióta lett védszónoka
A' tárnok úr a' békének?

TÁRNOK.

Higyed,
Jámbor lovag, nem voltam én soha
A' harcz' barátja.

KÖVET.

Még is tárnok úr,
Talán ha voltak volna perczei,
Jelen nyilatkozását czáfolók.
Ha mégis egykor ifjuság' szeszélye
A' harczy pályát megkedvelteté
A' könnyen ingerelhető kebellet;
Ha, mondom, egy két példa szólana,
Te béke' nagy barátja, ellened,
Úgy mit felelnél?

TÁRNOK.

Azt, hogy ifjuság,
Kimenthető kedv és becsvágy, miként
Nevezni szokták, tévedésbe vitt.

KÖVET.

Úgy úgy! — De hátha még jelenleg is,
Oh békes ember! e' külszín alatt
A' harczszeszély úzná játékait;
Ha példaúl én tudnék mondani
A' béke' szónokáról ollyakat,
Mellyek nem épen hagynák sejteni,
Hogy tárnok úr a' békét kedveli,
'S hogy e' galambszelídnek hitt velő

Alkotni képes harczy terveket,
Mellyek ha létesülhetnek vala,
Egy fél világot megrendithetének?

T Á R N O K zavarral.

E' vádat én nem értem hirnök úr.

K Ö V E T.

Nó nó de hagyján! mert hisz' tárnok úr
A' harcz' barátja nem volt még soha;
'S ha a' tyúk kikaparna némi terveket,
Mellyek fölött a' bíró tán bakó
Lendne, 's a' bünetlen tárnok úr
Más vétkeért lakolna vérpadon,
Bizony! bizony! ez nagy baj volna ám
A' békekedvelő tárnokra nézve.

T Á R N O K.

Rejtélyeket beszél-sz-e hirnök úr?

K Ö V E T.

Oh nem! de halld csak, mit hazudnak ők
A' béke' álnok ellenségei.
Ők azt regélik, hogy te és fiad
'S a' pártosoknak számos ezrei
László királynak harczot esküvétek
'S Endrét hívatok a' királyi székre;
'S ezekre még azt is rebesgetik,
Hogy tőled ez könnyen kitelhetik,
Mint a' ki már nem újoncz áruló vagy,
Mint a' ki már több ízben Ottokart

'S István királyt sem egyszer árulád el.
Mondják továbbá, hogy te a' hadat
Azért javaslád úntalan kerülni,
Hogy a' fölízgatott nép' szenvedélyi közt
Játékok annál biztosabb legyen.

A' tárnok szenvedélyesen bele akar szólni.
Csak csendesen levente, csendesen!
A' többi közt azt is rebesgetik,
Hogy a' pártosok majd Endre herceget
Teszik királylyá

Élesen méri a' tárnokot.

Igy szólnak sokan!

'S ez érdemért a' békes tárnok úr
Csupán a' nádor-méltóságra vágy,
Mellyet pogány korcs elkapott előle;
Mert mint regélik, tárnok úr ezért
Fakadt boszúra. Nemde rágalom,
Csak pusztá rágalom!

TÁRNOK.

Halljad vitéz,
Fékezd kevéssé mérges szájadat;
Mert, istenemre mondom! elfelejtem,
Hogy e' ragyás ármányos torz pofa
'S e' gömb, királyi küldőd' képese,
'S fejedbe vésem, gúnyoló, hazug,
Epét fakasztó kárrogásodat.

KÖVET egy levelet mutat.

Hah tárnok úr! hát e' levél hazug?

TÁRNOK kardot ránt.

Dögölj meg, odvas férges fűzfagyök!

A' követet át akarja szűrní, ki azonban a' szűrást
kikerülve, a' kardot kezéből kiragadja.

KÖVET.

Hah hős magyar te! békes hírnököt.

Így megrohanni nem vitéz merény.

De csendesebben, béke' szónoka!

Hisz én te hozzád békesen jövék,

'S kivált veled békében kell maradnom.

Tárnok! kezemben van most életed;

Ez a' levelet mutatja árulásod ellen biztosít,

És így nyugodtan közlöm tervemet.

Rövid szünet.

Megúnta Róma már ezer vitáit

Lászlóval és makacs elődivel

'S erősen áll komoly határozata:

Hogy a' királyi szék Anjou családra

Szálljon 's az Árpádház' királyai

Örökre a' trónról lemondjanak.

TÁRNOK.

Komoly határozat mondhatom 's merész;

Csak azt szeretném tudni, hogy' viendi ki

A' büszke Róma e' határozatot.

KÖVET.

Tekints körül nyugotra és keletre,
 És mindenütt két nagy küzdő elem'
 Létharcza tűnik föl szemeid előtt.
 Itt Róma, egy világot ölelő
 Nagy rendszerével, mellynek jelleme
 Az üdvözítő hit' követőinek
 Egysége, melly, mint láthatlan bilincs,
 Egymáshoz fűzi a' föld' népeit,
 'S mellynek királyok és országaik,
 'S a' merre csak hitünknek zászlai
 Lobognak, önként térdet hajtanak.
 Amott Byzancz, hitünktől elszakadt
 Népevel és pártos fejdelmivel.
 E' két elem' daczos viharzatából
 Áll mostan a' világ' története.
 E' két erő közt, foly most a' csata,
 Melly megvalósítandja mesterünk'
 Szavát: „hogyan egy pásztor 's akol leend“.

TÁRNOK.

Szép! bár eszemmel föl nem érhetem,
 Mint függnek ezzel össze terveid.

KÖVET.

Sokkal szorosbban mintsem gondolod.
 Ti Ásiának délczeg gyermekei,
 Midőn apáitok' véráldozatjait
 A' szent kereszttel fölcserélve, Roma'

Malaszt-ölébe fölvétettetek,
Csak színt cseréltetek, nem szellemet.
E' féktelen szabadság, mellyet ősi
Tanyáitokból átalhoztatok,
'S melly a' keresztény hittal meg nem férkezik,
E' féktelen szabadság volt oka,
Hogy a' lefolyt történetek' sorában
Árpád' utói 's délczeg népeik
Olly gyakran elhagyák a' szent kebelt,
Melly olly barátilag megnyílt előttök,
'S majd ősi vallásukra tértenek,
Vért és vihart árasztva a' hívőkre,
Majd meg Byzanczhoz csatlakoztanak.
Szóval levante: Hunnia'
Belállapotja meg nem férkezik
Avval, mit a' hit és vallás tanít.
Törvény e' földön más nem létezik,
Mint mellyet a' nagy isten alkotott;
Nem létezik földön más társaság,
Mint a' hívők' egysége; nem szabadság
Mint mellyet a' malasztódús hit tanít.
Ez és csak ez paizsa, 's mindene
A' nemzeteknek, és ezen kívül
Nem létezik 's nem is létezhetik,
Törvény, hatalom 's polgári társaság.
Szellembilincs ez, melly a' népeket
Egy fő erő 's törvény alá veti,

'S ettől szabad Magyarhon sem marad.
 Azért Olaszhon' fejedelmei
 Komolyan és szilárdúl eltökélték
 Árpád' utóit a' királyi székről
 Letolni és olyant ültetni rá,
 Ki férfias karokkal a' gyomot,
 Mellyet ti Ásiából átültettetek,
 Kitépni — és e' félvad nemzetet
 A' múlhatatlan Róma' tervinek
 Megnyerni képes és erős legyen.
 Ím itt a' terv. 'S most válaszsztárnok úr;
 Vagy árulóként halsz meg vérpadon,
 Vagy párthivünké szenteled magad'
 'S az új király alatt nádor leszesz.
 Szólj békeszónok: Ím ajánlkozik
 Legszebb alakban béke's nádori
 Polcz.

TÁRNOK.

És mi biztosíthat engemet,
 Hogy mindezek valók's nem cselszövet?

KÖVET.

A' biztosítást olvasd tenmagad.

Egy oklevelet nyújt a' tárnoknak.

TÁRNOK.

Ah! ez fölötte hízelgő nekem.
 Im hirnök úr, én párthived leszek.
 A' más világon bő palástotok

'S e' sérthetetlen oklevél alá
Buvok, ha számon kérík tettemet.
És most hamar, tanácsolj, mit tegyünk?

K Ö V E T.

A' hódi győzelem' babérjait
Kell fegyverül használnunk. Terveinknek
Legkedvezőbbek a' környületek.
A' kún vezér fogságban, 's a' király
Szerelmi kéjbilincsek közt hever,
Mellyek' szövője Oldamúr' leánya.
És ez leend a' nagy terv' eszköze.

T Á R N O K.

Ezt szűk velőmmel föl nem érhetem.

K Ö V E T.

Hagyjuk, levente, most a' tettetést,
'S légy nyíltszívú, hogy egymást a' mint kelletik,
Megértsük. A' leánya, jól tudom,
Lászlónak Oldamúrért esdekelt.
Tudom, hogy a' királyka tégedet
Legbiztosabb 's leghivebb emberének
Tart a' mióta szenvedélyinek
Malmára hajtod a' vizet; tudom,
Hogy nincsenek bármilyen titkai
Előtted; és továbbá jól tudom,
Hogy Éduának csillogó szeme,
A' büszke bajnokot megbájoló,
'S hogy a' kerítő — tárnok úr maga.

TÁRNOK.

Csudalom átható látásodat.

'S mi ördög sugta meg mind ezt neked?

KÖVET.

Az a' dologra most nem tartozik.

Elég: tudom, hogy László Oldamúrt

A' kún vezérhölgy' kérelmére nem

Adá ki; mert így bizton várható,

Hogy e' kecses könyörgő ismét eljövend,

Ismét szavának olvasztó zenéjét

Hallatni ősz apjáért, szép szeme'

Gyöngyfolyamával a' királyi hőst

Könyörre birni Oldamúr iránt.

TÁRNOK.

Elég! elég! mert látom, jó lovag,

Hogy a' cselszövő Anjouknak még ravasz

Hiúz-szemű hajlékony hirnöke

Az ördögökkel is megmérkezik

'S mindent kiles. De térjünk a' dologra.

KÖVET.

A' tárnok úr az édes szenvedélyt

Majd ápolandja, 's híven teljesíti

A' rábizott kerítő hivatalt.

És Oldamúr csak úgy leend szabad,

Ha lánczait leánya oldja föl.

Magam pedig Károly király' nevében

Követlem a' királytól Oldamúrt,

Hogy a' keresztény nép épületes
Példát vehessen a' pogány' halálán.
'S így bajnokunkat kétfelől szorítjuk.
László' szerelme sokkal lángolóbb,
Hogysem sokáig tudna tétovázni
Közöttem és a' kedves lány között,
'S így Oldamúr alkalmasint szabad lesz,
A' hölgy pedig királyod' ágyasa.
'S nehogy titok maradjon, tárnok úr'
Főgondja lesz a' néppel megtudatni,
'S a' házi meghasonlás' magvait
Elszórni a' királyi udvaron,
A' nemzet él hal a' király' nejeért,
A' kúnt pedig halálra gyűlöli,
És hogy királya egy kún ágyasért
A' nőt magától megtagadhatá,
E' büszke nép nem tűrhetendi el.
A' többi majd a' mi gondunk leend.
Én nem mulasztom el majd szítani a' tüzet,
Egyik kezemmel harczot hirdetek
Azok' fejére, kik megszenvedik,
Hogy kún leány fertőzze a' királyné'
Törvényes ágyát 's botránkoztató
Példát mutasson a' nagy néptömegnek.
Másik kezemmel serget gyűjtgetek,
Mellynek vezére tárnok úr leend.
'S tervünk nehogy sikertelen legyen,

Endrét is el kell tennünk láb alól.
És így remélem, László sirt talál
A' hódi győzelem' babéri közt.

T Á R N O K.

Szentemre mondom, úgy beszélsz vitéz,
Miként ha ördögök sugallanak.

K Ö V E T.

Most még azonban hallgatást javaslok
Iván előtt is. Hogyha gondosan
Intézed el teendő rendszabályodat,
Ugy a' siker csak kedvező lehet.
És így karöltve lépünk a' világ'
Történetének tágas színhelyére,
'S a' tárnok úr 's egy fénytelen lovag
Fog Hunniának törvényt osztani.
Most a' királyhoz! Óvadékomúl
Ez iratot magammal elviszem.
'S most gondolom, hogy visszanyújthatom
A' béke' szónokának fegyverét.

A' tárnoknak visszaadja kardját.

Az udvaron megínt találkozunk.

Ünnepélyesen.

Föl! tette föl! Magyarhon' nádora! El.

T Á R N O K kikiséri 's visszajő.

Illy cselszövőt csak kettőt adjatok nekem,

'S én két világot is fölforgatok.

Zekéjét ölti föl.

Anjou, vagy Árpád, csak nádor legyek. El.

MÁSODIK JELENÉS.

Királyi lak Váradon.

Pompás terem trónnal 's bibor mennyezettel. A' fő be-
menetnél két testőr áll kivont karddal.

A' NÁDOR, NÉMETÚJVÁRY HENRIK, FIRMANI,
IVÁN, CSÁK, FRANGEPÁN, ABA, UZD, 's számos
leventék föllépnek.

A' FÖUDVARNOK

egy mellék szobából lép ki.

Uraim, a' király rögtön meg fog jelenni.

Élénk mozgás.

A' KIRÁLY

kis szünet után kilép, 's a' mennyezet alatt helyt foglal.

A' sokaság őt hármas éljennel üdvözlí.

KIRÁLY.

Üdvöz leventék, győztes harczosim!

Örülök itt láthatni titeket

A' fáradalmas véres mű után.

NÁDOR.

Urunk 's királyunk, ime Hunnia'

Nevében állunk trónod' zsámolyánál,

Hú nemzetednek hálaérzetét

Királyi fön ségednek bemutatni.
A' kún pogányok megverettetének,
És így hazánktól távol a' veszély.
Az ingerült kedélyek csillapúltak,
És a' magyar nép, melyre hős karod
A' béke' napját ismét földeríté,
Bizton reméli, hogy bölcs rendszabályok
A' hit' 's az alkotványnak szent ügyét
Szilárdúl fogják biztosítani.

KIRÁLY.

Hű nemzetemnek méltó vágyait
Betöltni legnagyobb gondom leend.
'S mint én örömmel értem a' haza'
Őszinte hódolását, úgy viszont
A' nemzet is bennem megnyughatik.
És így remélem, a' közértelem
Nép és király között legbiztosabb
Óvása lesz hazánk' törvényinek.

A' követhet.

Örülve látom Nápoly' hírnökét is
Lakomba gyűlt hű rendeim között.
Nemes lovag, legyen szabad remélnem,
Hogy elfeledvék már a' múlt viszályok,
És hogy közöttem és ipam között
A' frigybarátság nem szünend soha.

KÖVET.

Nápoly' királya és egész Olaszhon

Örömmel érté győzödelmedet.
Ő kész feledni a' viszályokat,
Mellyek Magyarhon' keblét mardosák,
És hirnökével üdvözlöttei
Igaz hitünk' királyi bajnokát.

KIRÁLY.

Részvété kedves pályadij nekem.
Az ég megáldá népem' fegyverét
'S a' kún vezért kezünkre juttatá
A' béke' zálogául; 's így, hiszem,
Hogy a' pogányt hitünknek megnyerem.

KÖVET.

Fönséges úr, megvallom, nem hiszem,
Hogy a' pogányok újra fölveszik
Hitünket; ők ezt többször is tevék,
'S reményeinket mégis megcsalák.
Nekik hitünk csak kedvező palást
Új árulást koholni ellened.

KIRÁLY

Elszóróm őket szerte mindenütt,
Hogy népeimmel összeforrjanak.

KÖVET.

'S hogy népeid között a' lázadásnak
Hintsék el undok méregmagvait!

KIRÁLY.

Adj hát tanácsot; mit tegyünk velök?

K Ö V E T.

Királyom' és az egész hívő világ'
Nevében szólok most veled király.
Erősen intő példát kelletik
E' népnek adnunk, hogy rettegjenek
A' kúnok esküjökkel játszani.
Azért király, én Oldamúr vezért
Kezembe átadatni sürgetem,
Hogy ott, hol egykor partján a' Dunának
Az ősz oromról vízbe vettetéek
Gellért hitünknek ősz szent vértanúja,
Lakoljon ocsmány árulásaért.
Mert illy tanúság szükséges leend,
Hogy borzadólag lássák mindenek,
Mint büntet a' hívőknek istene
Szent ostorával minden hitszegést.

K I R Á L Y.

És a' pogánynak ilyen oktatást
Szokott az ég' malasztja nyujtani?
Azonban én avatva nem vagyok
Ez üdvezítő tan' mélységibe,
És így ne bámuld azt, nemes lovag,
Hogy eddig azt sem értheté agyam,
Mint kelljen istenünknek tetszeni.
De a' dologra. Én kún Oldamúrt
A' vérmezőről hoztam foglyomúl,
És így csak azt szeretném érteni:

Vajjon mi joggal bír Károly király
Vagy a' hívő világ vagy bárki más
Véres csatában szerzett foglyomon?

K Ö V E T.

Királyom, Oldamúr mint hitszegő
Főnséged ellen vétkezett nagyon.
Te a' futó pogánynak megnyitád
Hazádat: ámde olly föltét alatt,
Hogy üdvezítő szent hitünkre térjen
'S mondjon le undok őszokásiról,
Mellyekre isten átkát hirdeti
Keletre és nyugotra mindenütt!
'S az álruhába rejtezett pogány
Csak addig űzte játékát veled,
Mig ellenállhatásra út nyilott.
'S illy csalfa, illy váratlan hitszegés
Példát adandó leczkét érdemel.

K I R Á L Y.

Mikor királyok harczban állanak,
A' hadszerencse hoz bírálatot,
'S ehhez, remélem, másnak nincs köze.
Egy szóval: Oldamúr foglyom marad,
Mig nekem őt fogságban tartani
Kedvem leend: ezt mond tisztelt ipamnak.

K Ö V E T.

Főnséges úr, fölötte fájlalom,
Hogy fontos okra szived nem hajol,

Hogy frigybarátot üzesz el magadtól
'S öledben inkább kígyófajzatot,
Reád agyargót, mérgeset nevelsz.
Azonban azt el nem mellőzhetem :
Nápoly 's Olaszhon nem türendik el
Hogy a' keresztény név' tekintetét,
Az eddig is gyakorta súlyedettet,
Ellenkezésed csorbává tegye;
És főleg ezt fölötte fájlalom.

KIRÁLY.

Ismétlem : Oldamúr foglyom marad,
Károly királynak László így üzen,
'S László ezektől el nem áll soha.

KÖVET.

Az isten óvjon, főséges király.
Ezennel útra térek 's megviszem
Károly királynak véleményedet.

KIRÁLY.

Hallod barátom, ez nem vélemény,
Hanem királyi föltett szándokom.
Így mondd uradnak. Vigyd egyébiránt
Károly királynak üdvözlésemet.

A' többiekhez fordulva.

Urak leventék, hű bajtársaim,
Ez úttal elbocsátlak titeket.
A' tárnok úr pedig maradni fog.

MIND.

Éljen a' király!

El, a' tárnokon kívül.

KIRÁLY

int az öröknek hogy távozzanak, azután a' tárnok felé
megy. Tartózkodással.

Nem láttad a' fogolynak gyermekét?

TÁRNOK pajkosan.

Mindig csak Éduáról álmodol!

KIRÁLY.

Henrik! ne gúnyolj, kérlek, engemet.

Hisz' keblem is vágyat 's reményeket

Hozott világra! — én fölöttem is

Mosolygtak ők, a' kedves angyalok,

Kik, földi pályázásunk' szebb felére

A' kéj' 's öröm' virágos szőnyegét

Terítik! Én is érzek hivatást

Élvezni, hol gyönyör kínálkozik.

TÁRNOK.

Igen kegyelmes úr, de majd a' nő —

KIRÁLY.

Hallgass levente, őt ne hozd elő.

Ah mit nem adnék, hogyha végzetem

Őt nem vetette volna átkomúl

'S örök nyögömrre karjaim közé!

Nem nem barátom, e' siránczó

Olasz teremtés életszomjamat
Nem olthatandja el soha.

TÁRNOK.

Keress, királyom, ifju vágyaidnak
Más tágasabb és biztosb pályatért.
Előtted a' szerencse útakat
Nyitott; akarnod kell csak, oh király,
'S te a' halandók közt legboldogabb
Lehetsz. De a' szerelmi álnakat
Ki kell szivedből végkép irtanod,
Mert bár az embert élni alkotá
Az ég; de a' király nem csak magáért
Él; néki a' jövődő' képeit
Kell úntalan keblében hordnia
'S a' nemzeteknek boldogságaért
A' pillanatnak ellenállnia.

KIRÁLY.

Oh bár szavad ne volna olly való!
Bár a' szokások' vas törvényei
Szünnének egyszer lánczon tartani,
Mit a' teremő ég szabadnak alkotott!
Oh higyd barátom, én olyan gonosz,
Minőnek itt is, ott is festetem,
Minőnek népem is tart, nem vagyok.
Látd e' kebelnek önvilága van,
Mellyben, miként a' létnek istene,
Örök derűvel vágynék lengeni.

Oh higyd levente, ott nem bántanak
A' nép 's királya egymást, 's bekesen
Virúlna ott a' tölgyek' árnyai
Alatt a' szende kisdéd nefelejts.
Oh! hogyha lelke' sejdítéseit
Valókra tudnám átvarázslani,
Úgy a' viszályok' vészvillámai
Többé a' népeket nem sujtának,
És a' szelid természet' gyermekét
Többé panaszra nem fakasztanak
A' földi viszonyok' bilincsei.
Oh mért születtem épen én királynak!

T Á R N O K.

Lászlót, a' délczeg szittya nép' királyát
Hallom panaszra kelni?

K I R Á L Y.

Ah! barátom,

Megúntam én e' szűk bilincseket.
'S ha megkivánta népem' érdeke
Hogy házas éltem' gyűlölt terheit
Megint nyakamba tólassam, legyen!
De a' királynak is van szent joga
A' lét' virágos kertében gyönyört
Aratni, 's én a' koldus' és király'
E' köz jogával élni is fogok.
Henrik! királyod megszorúlt nagyon,
Barátra van szükségem, hű barátra,

Ki életemnek kétes percziben
 Velem szelid kebellem osztozik.
 'S e' hű barátul milliók közül
 Levente téged választottalak.
 Neked kitárom keblem' titkait.
 Igen barátom, én csak Éluát,
 Csak őt, az istenit, szerethetem,
 'S nélküle boldog nem leszek soha.
 Ő benne összesűlnék vágyaim,
 'S minden, mit egykor szépnek álmodám.
 'S most már, levente, mindent megtudál,
 Mi lángözönként dúlja keblemet.

Rövid szünet.

Hallgatsz levente? Oh jól értem én
 Veszélyt jelentő hallgatásodat.
 Miért mutatta isten őt nekem?
 Hogy dús egének lássam üdveit
 'S ne vágyjam őket mégis ízleni?
 Nem nem barátom! ő enyém leend,
 Habár az ég is ellenem szegül.
 Azért tanácsolj: mit tegyek? mikép
 Tehessem őt enyémmé?

T Á R N O K.

Szivedet

Faggatni nem kívánom már tovább,
 Oh higyd királyom, mélyen érzem én,
 Hogy kebleinkben vannak érzetek,

Mellyekben a' király' 's alattvalója,
 Gazdag, szegény egyformán osztozik.
 Jól érzem azt is, hogy balvégzetünk
 A' fejdelemnek gyéren nyújt virágot.
 De légy nyugodt királyom; Édua
 Tied legyen, ha bírni vágyod őt.

KIRÁLY.

Oh! biztatásod éltet önt belém!

TÁRNOK.

Hisz Oldamúr kezében van, király;
 És nem követlî őt Károly király
 Halálra tőled? Lányával pedig
 A' gyermek-érzet majd meg érteti,
 Mit kelljen Oldamúrért tennie;
 A' hála gyakran a' legjobb kerítő.

KIRÁLY.

Remek valóban! égi gondolat!
 Oh hála hála e' jó ötletért!
 Enyhülni kell e' zajgó szív' tüzésnek.
 Egy csókot édes-édes ajkiról,
 Egy üdvös óra keble' szűz haván,
 Egy lángtekintet barna-kék szeméből—
 És nem sovárgom isten' több kegyét.

UDVARNOK föllép.

Uram király, a' kún vezér' leánya
 Kegyes kihallgatásért esdekel;

A' királyon zavarodás' jelei látszanak.

TÁRNOK.

halkkal a' királyhoz.

Erőt királyom, órád kedvező.

KIRÁLY.

erőtetett nyugalommal.

Bocsásd be őt, én őt kihallgatom.

Udvarnok el.

Meglátom őt megint, az istenit!

Mondd meg barátom, mért dobog szivem

Ollyan fölötte! mondd meg azt levente,

Mért úzik egymást bennem jég's meleg,

Miként ha forró lázba' sínleném!

Miért van az, hogy ott nem reszketék,

Hol száz halállal kelle küzdenem,

'S mégis reményem' legszebb hajnalát

Ollyan remegve várom földérőlni!

TÁRNOK.

Még egyszer intlek: végy erőt uram,

Hogy el ne áruld gyöngeségedet.

A' király leül. Az udvarnok ajtót nyit 's Éduát

tisztelettel vezeti a' király' elébe. A' tárnok tisz-

teletteljes távolságban marad.

KIRÁLY

a' tárnokhoz tettetétt hűdegséggel 's parancsolólag.

Levente, teljesítsd parancsomat.

TÁRNOK.

Fönséged én bennem megnyughatik.

Mély főhajtással elmegy, utána az udvarnok.

KIRÁLY

Édua' tekintetébe mélyedve magában.

Mi bűvös arczán még a' bánat is!

ÉDUA.

Király —! Elakad.

KIRÁLY.

Ne félj leányka, bizva szőlj.

ÉDUA.

Még egyszer állok esdekelve itt,
Hogy börtönödben szenvedő atyámnak
Föloldnom engedd rabbilincseit.
Mit véthetett, oh László, ellened
Egy tisztos ősz, kinek szent fürteit
Hatvankilencz év hóval földte be,
Kinek csak az volt vétke, hogy szabad
Népének ősi szent szokásihoz
'S oltárihoz híven ragaszkodott?

KIRÁLY.

Atyád szavának szentségét szegé meg,
'S országosan fogadta tartozását
Nem teljesíté; ő a' két rokon
Nép közti békét megzavarta és
Minden kegyemmel vissza élt. 'S ezek
Nem büntetésre méltó vétkek-e?

Azonban én kegyetlen nem vagyok ,
Írántad épen nem szép Édua.
De már atyádnak sorsa nincs kezemben.
Látd lányka , ő hitünket gúnyolá ,
Pedig hitünk' hatalmas istene
Nem hagy magával senkit játszani.
Azért Olaszhon' legnagyobb királya ,
Kihez hasonló nincs e' föld-tekén ,
Ki frigyben áll az egész hívő világgal ,
Üzent nekem , hogy Oldamúr vezért
Kezébe adjam.

É D U A.

'S mit teend vele ?

Kérlek , ne titkolj tőlem semmit el !

K I R Á L Y.

Ha úgy kívánod , ám ! nem titkolom ,
Jobb volna bátor meg sem hallanod.
Halld hát. A' hol Budának szirt falát
Délczeg Dunánknak mossák habjai ,
Ott nyul magasra egy kopár orom ,
Gellért' hegyének szokták mondani.
Onnan taszítá Gellért püspököt ,
A' pártütésre lázadt szittya nép
Pogány dühében a' hullámozó
Folyamba egykor ; ott fog Oldamúr
Lakolni bűnös hitszegéseért.

É D U A.

Kegyelmes ég, mi lesz szegény fejemből!

Király hatalmad őt megmentheti.

Térdre esik.

In Oldamúrnak árva gyermeke,

Mint isteneinek szent oltárinál,

Könyörg előtted: mentsd meg Oldamúrt!

Átengedendem minden kincsemet,

Mit meghagyának rabló sergeid,

És száz leventét küldök zálogúl,

Csak oldd föl Oldamúr' bilincseit

'S add vissza őt kesergő gyermekének.

K I R Á L Y

kitörő érzettel fölkel.

Nem nem leányka, nem lehet tovább!

Hallgatni nem hagy itt már érzetem.

Figyelj szavamra végig Édua,

Aztán ítélsz úgy a' mint akarsz.

Mit szólnál, kedves leányka, te,

Ha egy király te tőled térdein,

Miként te most előttem esdekelsz,

Az élet' és öröm' malasztjait

Hő és szorult kebelled esdené?

Leányka! nem kívánom kincsedet,

Nem száz leventét tőled zálogúl:

Csak téged, édes lányka, vágylak én

Jövő frigyünknek biztos zálogául!

E' szép szemeknek több hitelt adok,
 Mint millióknak kínjaid közül.
 Igen leányka, László tégedet
 Egész hevével izzó érzetének
 Imád, miként hitének istenét!
 Ah milly kopárok voltak útaim,
 Mi éj borongott életem fölött,
 Mig hő szerelmem bájos csillaga
 Sötét szemedből nem derült reám!
 Leányka! jöjjsze pályatársamúl,
 Oszd meg szerelmem' forró lángjait,
 És én daczára a' kerek világnak
 Föloldom Oldamúr' bilincseit.

É D U A

keserű meglepetéssel.

Látom király, te gúnyolsz engemet;
 Tréfára elkészülve nem valék.

K I R Á L Y.

Nem tréfa ez leányka, higyd nekem;
 Való, miképen hogy király vagyok!
 Mikép —

É D U A.

Ne mondd ki végig oh király,
 Különben elhagy minden érzetem.

Mély szomorral.

Szegény leányka, oh mért is jövéi
 Magyarhoz Oldamúrért esdeni!

Nem nem királyom, én azt nem hiszem,
Hogy fertelemtől tiszta lelkemet
Tilos cseledbe vágynád ejteni.
Én nem hiszem, hogy Oldamúr' eányát
Apján akarnád megvásárlani.
Oh nem királyom, azt te nem teszed
Még nem romolhatott meg annyira
Királyi véred, hogy pogány leánynak
Áldozd föl a' királyi nő' nyugalmát.

KIRÁLY.

'S te is csak őt hozod föl ellenem!
Oh e' siránczó, e' dőre nő
Úgy áll közöttem és az ég között
Miként a' kárhozatnak angyala.
Oh én e' nőt fölöfte gyűlölöm
Hogy Éduát szeretnem kellett,
'S hogy őt szeretni, hajh! mindig fogom.
Leányka! köztünk nem vont közfalat
A' házi élet' viszonya;
S ha vont, lerontom, bármi nagy legyen,
'S te ülsz velem királyi trónomon;
Hát mit kívánsz még? Megtagadjam-e
Hazámat és hitemnek istenét?
Legyen leányka! látd én kész vagyok
Értted hitemről is lemondani,
És, megtagadni hogy magyar vagyok,
És megtagadni, hogy király vagyok,

És távol innét egy szebb ég alatt,
 Ott hol szelidebb szellők lengenek,
 Hol csak szerelmem' üdvét élhetem,
 Alunni édes álmat kebleden:
 Csak mondjad azt leányka, hogy szeretsz!

É D U A küzdve.

Miért kívánod föllázasztani
 Igénytelen szívemnek nyúgatát!

K I R Á L Y

megragadja Édua' kezét.

Oh mondjad azt leányka, hogy szeretsz!

É D U A

kifejti magát; tompa de eltökélt hangon.

En nem szerethetem fönségedet.

K I R Á L Y.

Nem? nem? 's miért nem? hát nem sejtéd-e,
 Hogy válaszoddal semmivé tehetsz,
 'S mindent körüllem, a' mi el 's mozog?
 Nézd a' fölöttünk tündöklő napot,
 Nézd a' világok' milliárdjait,
 Mellyek' határa túl a' lét' körén
 És mint a' számnak, végök nincs sehol!
 Mind ez szerelmem' szikrarésze csak,
 Csak tűnedékeny semmi végtelen
 Láng érzetemhez képest. Mit tegyek,
 Hogy megmutassam, mint szeretlek én?
 Tán azt kívánod hogy hőssé legyek?

Vitára szállok a' kerek világgal,
 És napkeletnek minden kincseit
 Lábzsámolyodnál összehalmozom,
 'S nevemmel a' föld' sarkait betöltöm.
 Mindenre adhatsz óriás-erőt,
 Csak monddjad azt leányka, hogy szeretsz !

É D U A.

Nem, nem szeretlek 's nem foglak soha
 Szeretni ! —

Kétségbe esve

Oh bocsáss meg Oldamúr !
 Téged leányod nem tehet szabaddá.

K I R Á L Y.

'S te nem hajolsz ? ám ! jól van Édua.
 Kövesd agyadnak bölcs tanácslatát ;
 Én majd enyémet úgy fogom követni,
 Mint engedendi lángom' vad dühe.
 Lány, halljad ! Én királya Hunniának,
 Apád' fejének vesztét esküszöm.
 Magad töréd el Oldamúr fölött
 Kinos halála' bíróvesszejét.
 'S ha könnyeidnek árja olly leend,
 Mint a' világot lepte vizözön ;
 Ha kinjaidban úgy ki száradand
 Tested, miként az ezredes fővény
 Hév Áfrikának pusztá térein,
 'S kegyelmet esdő torkod megszakad ;

A' hitszegőnek veszni kelletik.
 Azért ha tízszer járt a' föld körül
 A' nap 's keresni vágynád Oldamúrt:
 Ott a' Dunának vad hullámiban
 Őt feltalálod; 's aztán lengjete
 Karöltve boldog mennyetek felé,
 'S örülj, hogy engem elkerülhetél.

Vadúl.

Mostan pediglen azt parancsolom:
 Szemem ne lásson többé tégedet.

A' mellékszobába rohan.

ÉDUA.

ki mindig nevedő rettegéssel hallgatta a' királyt,
 kétségbeeséssel küszködve utána rohan.

Megállj, kegyetlen! én tied vagyok.

A' mellékszoba' küszöbén összerogyik.

HARMADIK JELENÉS.

Börtönszoba, magas góth ablakkal; egész bútora egy
 bőrpamlag, két szék és egy asztal.

OLDAMÚR

bekötött fejjel a' pamlagon alszik.

GENIUS.

Lengjétek őt körül

Ti rózsagyermeki

A' játszi képzeletnek!

Lengjétek őt körül
'S lebegtessétek őt
A' fájdalmas való'
Dühös hullámiról
A' lét-feledtető
A' csendes édes álom'
Lenge szárnyain
A' nyugalom' honába!
Mert, ah! a' bús való
Lelkét megrázza majd,
'S a' honvesztette ősz,
Kit a' sors' végzetének
Sejditései
Meg nem rendíthetének,
Átokra fog fakadni
A' tűrhetőbb csapásért,
És hősi szelleme
A' megbőszült atyának
Szörnyű kínjai
Alatt roskadni fog!
Lengjétek őt körül,
És adjatok neki
Leányt, hont és gyönyört!
Mert a' sors' vas keze
Megfosztá mindenétől,
'S a' való pillanat

Reményt sem fog nevelni
Kietlen sírgöröngyén !
Ti rózsza-gyermeki
A' játszi képzeletnek
Lengjétek őt körül !

OLDAMŰR.

hosszas csendes álom után fölcsoódik.

Mért nem maradtok még az agg vezérnél
Ti édes álom' kedves képei ?
Mért kell valóra ébrednem megint,
'S terhét viselnem gyászos életemnek !
Mért nem hagyátok, bárcsak perczig is
Még a' szabadság' álmát izlenem
'S felednem, hogy honatlan rab vagyok !

Gondolatba mélyed.

Sebes folyamban űzik századok
Egymást, 's a' tág időnek gyermeki
Születnek és kihalnak szüntelen.
A' most homályos fátyolt ölt magára,
És a' jövőnek gondatlan fia
Az ős atyáknak elhamvadt porán
Dalolva tánczol végig, mint az évek
A' nagy világnak balgaságain.
Kihal nevemmel végemléke is
Hős nemzetemnek, és a' kisdedek'
Dajkái egykor esti vég regében
Fognak talán nevünkről szólni,

Vagy legfőlebb a' lantos fogja majd
A' rég kivívott, hősi tetteket
Dalolni, és az észre tért világ
Nem is hiendi, hogy nem költemény,
Mít kún leventék hajdan tettenek.
De hát csalódik vajjon a' világ?
Hisz e' világ is pusztá költemény,
Úgy van — valóban — pusztá költemény!

Mert mindenek futólag
Tűnnek föl és enyésznek;
'S a' végső vázat is
A' forma nélküli
Egykedvű mély idő
Zsákmányaúl ragadja. —

Szünet.

Testem mi gyöngé! 's oh mint fáj sebem!
Úgy sajnó, mintha égető parázs
Sziszegne benne! Ámde csitt, vezér!
Ne sejtse László, hogy szűk börtöne
Csüggeszteni képes férfi-lelkemet;
Ne sejtse, hogy fájdalma vérező
Sebemnek ajkaimból egy fohászt
Avagy szememből egy könnycseppet is
Fakaszthat! Büszkén.

Itt is kún vagy Oldamúr!
'S a' kún parancsra nem szokott hajolni.

HADNAGY kívülről.

Oldamúr a' kún vezér ezennel, főséges királyunk'
parancsára, szabad lábra tétessék.

BÖRTÖNŐR kívülről.

Hol a' királyi rendelet?

ÉDUA kívül.

Hamar bocsáss be! itt a' rendelet.

OLDAMÚR.

Hah! ez leányom' hangja. Istenek,
Meg látom ismét Orchám' gyermekét!

BÖRTÖNŐR ajtót nyit.

A' bémenet szabad.

ÉDUA, HADNAGY nyílt levéllel és a' BÖRTÖNŐR
föllépnek.

OLDAMÚR

kítárt karokkal Édua felé tántorog.

Leányom, Éduám!

ÉDUA

Oh apám!

Szava eláll 's némán sírva veti magát Oldamúr'
mellére.

HADNAGY.

E' kegyelmes királyi rendelet neked, kún vezér,
szabadságodat visszaadja.

OLDAMÚR Éduára néz.

'S kinek köszönjem mind ezt, Éduám?

ÉDUA

vadúl kifejtődzik apja' karjai közül.

Hah! jó hogy épen emlékeztetél.

A' hadnagyhoz és börtönőrhez.

Mit ácsorogtok itt lelketlenek?

El innen el! mit én e' rabvezérnek

Mondandok, azt tinektek nem szabad

Meghallnotok.

Kitolja őket, 's ők önkénytelen engedelmeskednek.

OLDAMÚR.

Az istenért leányom, szólj! mi lelt?

Mit jósol e' halványság arczodon

'S e' vad tekintet? Szólj leány, mi lelt?

ÉDUA.

Megállj öreg! hagyj engemet pihenni,

Mert én nagyon rossz útakról jövök.

Leül; félőrijöngéssel.

Látd Oldamúr, te nem vagy már fogoly,

Nem fogsz e' szűk falak közt tengeni;

Meglátod isten' tiszta kék egét,

'S imádod őt buzgóan térdiden!

És jámbor ősz látd, mind ezt, én tevém.

No's úgy-e jó egy lányka Édua?

OLDAMÚR.

Leány, miképen értsem e' zavart?

Tíz rabheteknek hosszas kínjai

Után leányom oldja föl bilincsem';

Először érzem újra, hogy szívem
 Nincs elhagyatva, hogy van gyermekem,
 Ki napjaim' borongó alkonyát
 Enyhíteni képes. 'S mégis gyermekem
 Belső vihartól dúltan elvonúl
 Az őt ölelni vágyó ősz atyától?
 Leány! ne hagyd egy kínos kételkedésben
 Atyádat 's oszlasd el félelmemet.
 Szólj: mit jelent e' titkos zűrzavar?
 Szabad vagyok valóban, vagy talán
 Csak rémek űznek játékot velem?

É D U A.

Igen, szabad vagy Oldamúr!
 Szabad, miként a' fészketlen madár!
 Mehetsz keletre és mehetsz nyugotra;
 Mehetsz a' sírba is, vagy bárhova,
 De értsd meg, itt maradnod nem szabad!

OLDAMÚR keserűen.

Oh az magától érthető vala!
 Hitemre! nem magas váltsági bér;
 'S ennél a' győztes többet nem kíván?

É D U A.

Öreg nem értesz. László tégedet
 Föltétlenül szabadnak hirdetett;
 Mert lám, mi ketten megkötők az alkut
 'S váltsági bérről már nem tartozol.

OLDAMÚR.

Hah! borzadalmast kezdek sejteni.

ÉDUA.

No's mit tehettem mást? felelj öreg!
 Rád egy hatalmas nagy király haragszik,
 Ki az egész hívő világgal frigyben áll;
 Pedig az ő haragját nem lehet
 Kérlelni, és te büntető kezét,
 Csak úgy kerülheted, ha Éduád —
 el akad —

Oh a' bölények nyájas gyermekek,
 Az ölyv szelíd galamb illy emberek
 Megett!

OLDAMÚR

bele akar vágni.

ÉDUA.

Megállj egy szóra még öreg!
 Tartsd zárva még vonagló ajkidat,
 Told vissza föltoluló véredet,
 Mig elregélek mindent, mit tudok.
 Mit vélsz apám? mit kért László király
 A' kún leánytól váltságbérédül?

Ha ha ha!

Csak engemet kívánt ő zálogúl,
 'S apám, ne átkozzd Orchád' gyermeket
 Ki értted a' bűn' áldozatja lőn!

Arczát elfödi.

OLDAMÚR.

Eszméletem ne hagyj el engemet!
Leány, hiéna, kígyó, vagy ki vagy,
Vedd vissza borzasztó vallásodat;
Vedd vissza, míg magam nem szörnyedek
Ennen magamtól, hogy nemzöld vagyok;
Míg ajkaimról átok nem fakad
A' végzet ellen, melly öreg fejemre
Büntetve szórta súlyos mennykövit
És téged alkotott leányomúl!
Hallgatsz? Remegnek gyöngé inaid?
Úgy van! Szemedben, elfajúlt teremtés,
Az undorító büntett tükrözik;
Kék ajkaidról bűn lehell felém,
'S a' fertelemnek mocskos bélyege
Olvashatón áll fintor arczodon.

Ha ha ha!

Királyi ágyas! szép, hitemre, szép
'S dicső jutalmat adtál vén apádért.
Leányom, úgy-e, jól esett az alku!
'S te Oldamúrnak volnál gyermeke?
Nem, nem, te nem lehetsz az én leányom!
A' kárhozat legrémesb mámorában
Vetett a' földre téged ördögül
Nekem!

É D U A kétségbe esve.

Megállj egy szóra még apám!

OLDAM ÚR

indulata e' beszéd alatt folyvást nő, a' végső szavaknál ajkai kékülnek, arcza barna-vörös színt ölt, hangja törött, szava fuldokló 's általában szélütés' jele! mutatkoznak rajta.

Átkot, legátkozottabb átkomat,
Fejedre bűneimnek fatyja te!
Utálva légy az emberek' körében,
Miként rühes juh tiszta társai
Között! — Kövessen átkom mindenütt,
Bár merre tengjed bűnös éltedet,
Miként saját árnyékod végedig!
Ne légyen e' világon nyúgatód,
A' szívnyomasztó lélekismeret'
Fulánkja dúlja kebled' úntalan;
Az ég ne hallja hév fohászodat,
Ha kinaidban hozzá esdekelsz!
'S ha eljövend a' sárga síri vő,
Gyötörje árnyam végső perczedet,
Miként ijesztő rém, és átkomat
Dörögje haldokló fejedre tizszeres
És százszoros viszhanggal, 's tested' is
A' sírűregből átkom túrja ki,
Hogy így se itt se túl az életen
Nyugtót ne lelless! átok, átok, átok!

Összerogyik 's rángatódzások közt meghal. Édua elájul.

A' kárpit legördül.

HARMADIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Királyilag bútorozott terem Édua' lakásán Váradon.

ÉDUA.

Arcza halavány, de vonásai hidegek 's csak néha vonaglanak a' fájdalom' súlyától.

Mi csillapúlnak érzem keblemet!

Mint a' leégett viskó' hamvai,

Mellyekre több emésztő lángokat

Az ég' haragja sem szórhatna már.

A' régi múltnak álmképei

Homályosan lebegnek képzetemben,

'S alig tudom már, hol 's mi lény vagyok.

De mit zsibongtok két fülem körül

Ti elröpült mogorva szózatok?

És mit keressz te halvány síri váz

A' kegre termett kún leány körül?

El tőlem, el! mert élet' gyermeki

Tánczolnak itt az életen keresztül!

Nem fognak itt apáknak átkai
Mert itt a' percz a' múltat hátra tölja.
Ha ha ha !

A' percz valóban több mint tréfaság!
Ha vannak is , kik annak vélhetik ;
Ha vannak is pórlelkű gyilkosok ,
Kik lelkeken vásárlanak gyönyört.
Oh illy bürökbe mártott mézfiak
Mindent enyelgő tréfának neveznek ,
Habár az égnek fényes csillagi
'S az éji hold tengerbe hulljanak ;
Habár az ég' ropogva szét omoljék ,
És a' letiprott , a' boldogtalan
Ordítva kérjen embertől segílyt ,
Ordítva , hogy vadak némúljanak
'S a' szirttarabból könyforrás fakadjon.
Oh illy szivetlenekre , istenek !
Nem ölthetétek szent alaktokat !
Nem , nem ! különben hinnem kellettik ,
Hogy tin hatalmatok merő bohózat.

Szünet.

Emlék ne üldözz ! múlt ne tűnj megint
Előmbé ! mert nagy czél van Édua
Előtt kitűzve. — 'S akkor Oldamúr ,
Ha nemzetednek új hont szerzeni
Fogott leányod , akkor átkaid

Királyi gyilkosodra szálljanak,
'S boszulni fog leányod tégedet.

APRÓD föllép.

László király, nagyságos asszonyom.

ÉDUA

vonásain belső mozgalom látszik; magában.

Erőt királyi ágyas!

Rendbeszedi magát 's a' grófhhoz fordul.

Mondd neki,

Mély tisztelettel várom őt.

Az apród eltávozik, 's a' király föllép.

KIRÁLY.

Kedves leányka, ime eljövök
A' nap' nyomasztó fáradalmától
Nyugtot keresni édes kebleden.
De mit vagyok szemlélni kénytelen?
Az élet szép szemedből távozott,
És a' halál' meredt vonásai
Fogják a' rózsá' és a' liliom'
Tündér vegyületét el arczaidról?
Mi fájdalom vagy bánat illeti
Az istenért leányka! kebledet?

ÉDUA.

Felejtéd oh király, hogy Édua
Honatlan és atyátlan árva lény.

KIRÁLY.

Mért csüggsz, leányka édes, szüntelen

A' múlt' homályos árnyék-képein!
Hagyd Éduám, a' holtakat nyugodni,
'S fogadd a' percz' örömdús serlegét.
De nem leánya, én nem tettetek
Egykedvőséget, hol nyugalmadat
A' fájdalom' fulánkja mérgezi.
Jól érzem én, hogy a' leányi szív —

É D U A türelmetlenül.

Hagyd azt királyom! én rabnőd vagyok;
A' többihez Lászlónak nincs joga.

KIRÁLY.

Ám, lánya! nem faggatlak már tovább.
De hagyd szemedben megpillantanom
Megint sugárit a' vigasztaló
Örömnék, 's hagyd megint mosolygani
A' szende rózsát kedves arczodon;
Hagyd sejtenem, hogy hű Lászlódnak is
Jut gondjaidból egykét perczenet.

É D U A.

Igen királyom! higyd oh higyd nekem,
Naponta és éjente csak te vagy
Fő tárgya gondjaimnak, csak te vagy
E' fölhevült agy' képze.

KIRÁLY érzékenyen.

Oh lánya lánya, mint szeretlek én!

Megöleli Éduát, kinek arcza az utálat' és gyűlölet'
vonásait ölti magára, tagjai láthatólag reszketnek.

Jer e' kebelre, bájos Éduám!
Hagyd lelkeinket egybeforrani;
Hagyj minket a' törvények' 's köz szokás'
Sötét salakján feljül lengeni!
Hagyd itt e' lágy karok közt érzennem,
Hogy a' királynak is virágzanak
Az élet' áldás-gazdag téerein
Örömvirágok, és hogy nem vagyok
Királyi székem' árva fénye közt
Egészen elhagyatva!

É D U A.

Én tied vagyok!

De most királyom, engedj szólanom;
Hagyd fölfedeznem legforróbbikát
Rég már szívemben táplált vágyaimnak!

K I R Á L Y.

Szolj kedvesem! Mit kérhet Édua,
Mit László tőle megtagadna!

É D U A térdre esik.

Oh

Királyom! én egy árva 's hontalan
Nemzet' nevében szólok most szivedhez!
Töröld ki síró nemzetem' szeméből
A' hoszu küszködés' vérkönnyeit!
Oh hagyd pihenni annyi vész után
Hazádban a' rég vándor kúnokat!

Hagyd hinnem azt, hogy érzelmid valók
'S adj nemzetemnek hajlékot, hazát!

KIRÁLY.

Elég, elég! imádott Éduám!

Fölemeli.

Halld édesem, királyi eskümet,
Hogy Éduámnak vándor nemzete
Nem lesz hazátlan többé; sőt leány,
Hogy lásd miként királyod kedvese'
Legtitkosabb vágyát is ellesi,
Tudd meg, hogy Árbucz bátyád testőrhadnagyom.

ÉDUA sápadva.

Ó itt van? Árbucz itt van Váradon?

KIRÁLY.

Úgy van leányka! oh bár többet
Tehetne László Éduájaért!
De én királyi büszke székemen
Olyan tehetlen, oly szegény vagyok!
'S minden hatalmam, minden kincseim
Nem képesek szívem' lángérzetének
Írántad édes, szint kölcsönzeni.
Ismétlem, Éduám, királyi szent
Szavamra: hogy hős nemzeted hazátlan
'S földönfutó ezentúl nem leend.
Most, édesem, királyi tiszttem int,
'S távozni kénytet karjaid közül.

Élj boldogúl, és higyd, hogy kedvesed
'S országa csak te értted létezik. El.

É D U A.

Miért zajongsz úgy, izgatott kebel!
Mért reszketék a' szent név' hallatára,
Melly engem egykor égi lágy zene
Gyanánt hatott meg! Árbucz' kedvese
És a' magyar királynak ágyasa,
Oh ez fölötte szörnyű gondolat!
Nem, nem! te nem vagy kéjhölgy, Édua!
'Téged homályos végzeted ragadt
Magával Oldamúrért 's nemzete'
Jövőjeért a' bűn' mélységibe!
El tőlem el, ti kínzó öntudat'
'S ábrándjaim' mogorva szörnyei!
El tőlem, el! mert a' vezérleány
Nem úgy esett el, mint a' gyáva kéj'
Rabnője; mert ő még buktában is
Kún- és vezérhölgy! ő még Édua!

Szünet. Árbucz osendesen föllép 's megáll. Édua
nem veszi észre.

Hah! hogyha most előmbe állana
Ő, kit nevezni félnek ajkaim!
Ha most e' perczben, hős tekintetével
Mérné az undok kún leányt! Ha most,
De nem! nem! én e' percztől szörnyedek
Mint enmagamtól.

ÁRBUCZ

komolyan előlép.

Es, mért, Édua?

ÉDUA

metsző sikoltással lerogyik.

ÁRBUCZ

komolyságát veszítve.

Kegyelmes ég, ő meghal! Haj! hamar!

Segítsetek cselédek!

Férfi 's nő cselédek sietve be.

Asszonyotok elájúlt; az istenért! segítsétek őt életre hoznom.

Édua' fejét ölébe teszi; a' cselédek homlokát 's kezét dörgölik; hosszú szünet.

ÉDUA

föleszmélve, gyöngén.

Ah! hol vagyok! 's mi történt én velem!

Éber valék-e vagy csak álmodám?

Vagy képzetem hazudta őt szememnek?

Meglátja Árbuczt.

Hah! 's mégis itt! te itt vagy Árbuczom!

A' cselédekhez.

Oh hagyjatok magunkra jó cselédek,

Mert lám hisz' én már jól érzem magam'.

Cselédek el.

ÁRBUCZ.

Oh percz! te kínosabb vagy a' halálnál.

É D U A.

'S te nem vetéd meg undok Éduádat!
 Te eljövél a' szégyen' napjain!
 Oh, én e' percztől szörnyen borzadék;
 És mégis áldom a' jó végzetet,
 Hogy Éduádat nem feledted el.

Á R B U C Z.

Ne így, ne így, imádott Éduám!
 Én nem jövék hozzád, hogy szenvedő
 Keblednek izzó kinja 's bánata
 Fohászt fakaszszon szaggatott szivemből;
 Én tégedet büntetni vágytalak;
 De im a' sors előmbe vágatott,
 'S most szánakoznom kell fájdalmodon.

É D U A

magát Árbucz' mellére vetve.

Hagyd itt kisírnom szörnyü kínomat
 Érettem egykor égett kebleden!
 Hagyd itt e' szent helyen kiküzdenem
 A' végvonaglás' fojtó perczeit! Zokogva sír.

Á R B U C Z.

Oh jaj, mi lett belőled Édua!
 Szegény, szegény eltévedt Édua!

É D U A.

Ne illy szeliden, édes Árbuczom!
 Mert ez kinosbban tépi mellemet
 Mint bármi sujtó mennydörgéseid.

ÁRBUCZ.

Es nincs menekvés?

ÉDUA.

Nincs, nincs, nincs menekvés!

Fájdalmas szünet.

ÁRBUCZ.

Hallgasd ki végig Árbuczod' szavát.
Hagyd itt e' csillogó bünfészket! Im
A' régi kedves áll előtted Édua,
A' régi Árbucz, kit szivednek első
Ártatlan ébredése egykoron
Oly véghetetlen boldoggá tevé;
Ki egykor hű szerelmünk' napjain
Veled karöltve járt a' rónaság'
Kies mosolygó pázsit-szőnyegén;
Kit szép szemed' mosolyja üdvözíte;
Kinek leányi ártatlan szíved
Oly tárva volt, miként az égnek ivzete.
A' régi kedves nyújtja hű kezét,
Hogy Éduáját a' rut fertelem'
Hináriból ki mentse. Oh leány,
Hallgasd ki Árbucz' esdeklő szavát!
A' multat én feledni kész vagyok,
Es keblemen táplálni tégedet.
Oh nem, te nem lehetsz oly elsülyedt,
Miként a' rágalom rebesgeti,
Mert hisz' szemedből könnyek hullanak!

El innen e' dögvészes bűnveremből!
Leányka jőjsze, fussunk innen el!
Fussunk keletre, hol gyalázatod'
A' tiszta léget még nem mérgezé,
És ott a' szent erény' ösvényein
Ott, lányka édes, eltörölheted
Rút szégyenednek mocskos bélyegét!
Im tőled Árbuczod nem távozik,
És holtaiglan hozzád hű marad!

É D U A.

Oh hogyha tudnék még felejteni!
Ha még lehetne jobb jövőt remélnem!
Ha még e' keblen lennék békehont!
Ha ifjuságom' szende álmai
Még egyszer a' reménynek rózsafátyolán
'Tünnének át a' megbukott leány'
Elébe! Sir; szünet.

Ah! már ennek vége van.

Szemeit törli 's erőt vesz.

Nem Árbucz, én veled nem távoزم.
Nem, nem lehet! higyd el, hogy nem lehet!
'S ha életemnek minden percei
Gyönyört gyönyörre szűlnének nekem,
'S ha a' felejtés' árnyékfátyola
Sűrűn takarná a' bús múltakat
Én börtönömből nem távozhatom.

Ünnepélyesen.

Ott Oldamúrnak sirján esküvém,
 Hogy a' királyi kéjhölgy bűnein
 Hont fog cserélni vándor nemzetének!
 Ott esküvém, hogy majd ha művet
 Végezni fogtam, szörnyű átkait
 Haló apámnak a' gyilkos' fejéhez
 Sujtom, hogy a' föld megrendül belé.

Ércztelen hangon

Oh az nagyon borzasztó percz vala,
 Midőn apám vonagló ajkival
 A' lány' fejére hörgé átkait!

megrázkodik.

Hu hu hu!

„Hogy így se itt, se túl az életen
 Nyugtot ne lelless, átok, átok, átok!”

Az utolsó szavakat metsző hangon sikoltja 's elájul.

ÁRBUCZ az ajtón kikiált.

Hej cselédek! siessetek be.

Cselédek bejönnek.

ÁRBUCZ.

Vigyétek ágyba őt.

Mellékszobába viszik Éduát.

Oh Édua,

Förláldozott ártatlan szenvedő!
 Az istenek' nevére esküszöm,
 Boszúdban én is részesed leszek!

El a' cselédek után.

M Á S O D I K J E L E N É S.

Terem a' tárnok' lakján Budán.

T Á R N O K

mellékszobából jó ki 's egy nyílt levelet tart kezében.

Fülöp követnek finom orra van ,

Azt megtagadni tőle nem lehet.

Olasz komáink nem haszontalan .

Tartják az ég' 's föld' kormányát kezökben ,

Mert átkozottúl jól kormányzanak.

A' gondolat még jól gondolva sincs ,

'S ők már kiolvassák azt lelkeinkből !

Azonban a' kéjhölgy mindig azé ,

Ki őt magának megkerítheti.

De csak tekintsünk még egyszer belé.

Egy darabig halkkal olvas, azután fennszóval.

„A' tárnok úr' fő gondja lesz Endre herceget

's mind azokat ; kik talán szándékainkat gá-

tolhatnák ; jó ürügygyel félretolni“.

Oh értjük értjük édes czimborám ;

Alig lesem már , hogy megjőjjenek.

Az ablakhoz megy.

Azonban a' mint látom , a' pokol

'S az ördög , hogyha már belé fogott ,

Nem hagy soká magára várakozni :

Mert im a' farkasok verembe futnak.

A' levelet elrejtí.

Es most ne hagyj el áldott tettetés.

CSÁK, ABA, FRANGEPÁN, UZD, HEDERVÁRY,
's több fő nemesek föllépnek.

T Á R N O K.

Hozott az ég levente társaim !

A B A.

Iparkodánk magunk is, tárnok úr. Kezet fognak.

T Á R N O K.

Ti megbocsáttok, jó barátaim,

Hogy hivatalak. — Csatlós! székeket!

Egy csatlós jó 's teljesíti a' parancsot ; a' le-
venték leülnek.

En nem kívánok hosszan szólni

'S néhány rövid szakaszba foglalom

A' dolgot. — Egy sincs köztünk, társaim,

Ki sajnosan ne látná Hunniát

Kéjhölgy- 's pogányszeszélytől függeni.

A' jó király alattomoskodások —

És ágyasának áldozatja lett ;

És dús hazánk' ezernyi kincsei

Csupán csak arra látszanak teremíve,

Hogy a' királyi kéjhölgy' vágyait,

A' telhetetlen, éhgyomrúakat

Töltsék be, és hogy a' vad kún pogányok

Népünk' veritékéből hízzanak.

Szóval: Magyarhon már a' kún' hazája.

Honunknak alkotványos rendszere

Tapodva van; határaink megül,
 Mindenfelől csak vész mutatkozik.
 Szerbek, tatárok, német és velence
 Mind hadra készülgetnek ellenünk.
 A' meghasonlás' lelke nemzetünk'
 Önön szíven dül; szóval: Hunnia,
 A' hajdan olly hatalmas Hunnia,
 Melly a' világnak délczeg asszonyát
 Romát is egykor fékezé, dicső
 Polczát veszítve, romlásnak siet
 Elébe, hogyha bátor férfiak,
 Kik kebleikben hordják szent ügyét
 A' honnak, izmos férfi vállaikkal
 Azt támogatni készek nem leendenek.
 Tudom leventék, hogy közös hazánkért
 Áldozni tudtok, és tanácstokat
 Kérem: mikép lehessen Hunnia'
 Sorsán segítnünk? mert ez állapot
 Keservesebb, mint bármi rút neme
 A' kész halálnak.

AB A.

Híven osztózunk
 Erzelmeidben, tárnok úr.

U Z D magában.

Ravasz

Hiúz te! nem szededz rá engemet.

C S Á K.

A' leghatós'b 's leggyorsabb eszközök
 Leendnek a' legczélszerűbbek is.
 Én azt hiszem, hogy legnagyobb sikerrel
 Országgyűlésen intézendjük el
 A' dolgot. Én hát azt tanácsolom,
 Kérjük Myzét az ország' nádorát,
 Hirdessen országgyűlést; 's akkoron
 László sem állhat, a' hon' szent szavának,
 Ha még erében Árpád' vére forr,
 'S nem korcsosúlt el végkép, ellene.

U Z D.

Én e' tanácsot szívből pártolom.
 Legjobb leend, ha nemzetünk maga
 Szól a' királyhoz: mert az udvari
 Nyalók gyakorta más szint költenek
 A' lettdologra, mint minő valóban.

H E D E R V Á R Y.

Országgyűlése hasztalan leend.
 Hiszen magatok tanúi voltatok,
 Hogy a' király országgyűléseken
 Földet 's eget megígért; és mikor
 Tartotta meg László adott szavát?
 Ezreknek omlott vére, hogy hitűnkre
 Térítsük át a' kún pogányokat,
 'S azért eléretett-e már a' cél?
 Nem a' király' palástja védi-e

A' nemzet' és törvényeink' daczára
E' csalfa jött ment jövevényeket?
En nem remélek semmi hasznosat,
Mig a' fenés tag nem leend gyökeستől
Kivágva.

T Á R N O K.

És pedig egy eszközünk
Van erre csak leventék!

M I N D.

Szólj hamar!

Nevezd meg ezt az eszközt.

T Á R N O K.

Pártütés!

M I N D.

Mi ? pártütés ?

T Á R N O K.

Igen bajtársaim !

A' név fölötte rút ; de mit tegyünk ?
Máskép hazánk örökre veszve van.
Azonban én a' tévedéseket
Kerülni vágyom. Én a' pártütést
Csak színleg értem ; mert koránt sem azt
Kivánom én , hogy László' fölkenett
Fejét veszély találja ; és csak azt
Kell bármikép megértetnünk vele ,
Hogy mély gödör tátong alatta , melly
Előbb utóbb hatalmát elnyeli

Ha így tapodja lábbal nemzetét.
Im én egészen közlöm tervemet
Hogy szétoszolják minden kétkedés.
Mi trónra hívjuk Endre herceget.
Ki már ezekről értesítettett,
És nem soká körünkbe érkezik.
Ő a' hatalmat nem fogadja el,
'S bátyját csak arra fogja kényszeríteni,
Hogy hivatását jobban teljesítse.

C S Á K.

Illy óvatallal én is kész vagyok
A' tervet elfogadni; mert különben
Higyétek oh leventék, pártütés
Még jó gyümölcsöt nem hozott soha.
De így a' dolgok másképp állanak,
És én a' hon' javára mindenebben
Részt venni kész vagyok.

T Á R N O K.

Megnyugtatósal

Helyesleném, ha értesítenők
Főnséges asszonyunkat mindezekről;
Mert a' királyné szintűgy sértve van
Miként a' nemzet. Ekkor fegyveres
Országgyűlésre hívjuk a' királyt,
És kényszerítjük őt hogy ágyasát
'S az udvarán élődő kúnokat
Elútasítsa és királyilag

Viselje gondját nemzetünk' javának.
 Szóval barátim , a' legjobb siker
 Ki nem maradhat , hogyha férfiak
 Tudunk 's kívánunk lenni. Szóljatok
 Bajtársaim , ha készek vagytok-e
 Részt venni terveimben?

M I N D.

Részt veszünk !

A B A.

Urak , legyen szabad kimondanom
 E' tárgy fölötti véleményemet.
 Bármilly ürügygyel módosítsuk is
 Tervünket , az , nem több és nem kevesb
 Mint lázadás. Én azt tanácsolom ,
 Hogy a' királynét önmagát tegyük
 Pártunk' fejévé ; mert a' nő' joga
 A' hon' 's a' nemzet' nagy sérelmivel
 Itt egybeolvad. A' királyi nő
 Jobbágyitól forrón szerettetik ,
 'S ha pártütéshez kell már nyúlnia
 A' honnak , óvjuk meg becsületünket ,
 Fejünk különben is koezkán vagyon.
 Endrét őszinte honfinak hiszem ;
 De a' kelepczét viszonyok szövik ,
 'S illy viszonyok között magamnak sem hiszek.
 Én hát barátim , azt javaslanám :
 Hivjuk meg Endrét , ámde nem királynak ,

Hanem fejezzük azt világosan ki,
Hogy nemzetünk' 's királynénk' védletére
Emelte föl szavát a' bús haza.
Illy értelemben én is szívesen
Kezet fogok, leventék, véletek.

FRANGEPÁN.

Ezekhez én még azt javaslanám,
Mennénk királynénkhoz személyesen;
Világosítsuk őt fel a' haza'
'S az eltapodt jog' gyászos helyzetéről.
Mondjuk ki, hogy csak tőle vár hazánk
Kiesb jövődőt és fájdalomnak
Enyhületet.

TÁRNOK.

Nekem bajtársaim,
Ezekre nincsen észrevételem,
'S örülve pártolom tanácstokat.
Azonban Endre még ma itt leend;
Várjuk be; mert én bizton ezt hiszem,
Ügyünk nagyobb hatást 's tekintetet
Nyerend, ha ő leend védszónoka
A' hon 's a' nemzet' bús fohászinak.

MIND.

Legyen miként a' tárnok úr akarja.

TÁRNOK.

Es most barátim, bölcs mérsekletet
Ajánlok; és bármit rebesgetend

Lépéseinkről a' szűkmellűség;
 Mi teljesítsük honfi tiszteinket,
 Miként magyarokhoz illik, férfilag.

A B A.

'S most óvjon isten, tárnok úr! — A' tett'
 Pillantatában majd találkozunk.

T Á R N O K.

Mihelyt a' herczeg megjövend, azonnal
 Értéstekül adandom. Éljetek
 Barátim, addig boldogúl!

M I N D.

Élj boldogúl!

Mind elmennek.

T Á R N O K egyedül.

Éltemben ennyit még nem izzadék.
 Ők a' kelepczét távol sem gyanítják,
 És így örülhetsz, kedves czimborám.
 A' cselfogás fölötte kedvező
 Sikert reméltet. 'S most már a' királynak
 Megírjuk a' szép pártos terveket.
 Az már magából is következik,
 Hogy a' követség' tagja nem leszek.
 Csatlós! írószert.

Egy csatlós írószert hoz 's megint elmegy.

T Á R N O K

levelet ír 's lepecsétli.

A' koczka vetve, 's az győz, a' ki mer.

Azonban Uzd nem tetszik énnekem.
Ravasz tekintetét szünetlenül
Arczomra szegzé, mintha lelkemet
Szerette volna áttekinteni.
Henrik! vigyázz magadra! Gondosan
Kerüld a' mélyet, melly feléd vigyorg,
Nehogy talán a' vermet, mellybe mást vezetni
Akarsz, magadnak ássad. Ámde mit
Tünődöm én e' hitvány Uzd fölött!
A' többiekkel ő is veszni fog,
'S így felelemre nem lesz több okom. El.

HARMADIK JELENÉS.

Királyi lak' tereme Fehérvárott.

A' KIRÁLYNÉ, kinek arczán múlt betegség' nyomai
látszanak, díszes öltözetben, gyöngé léptekkel a' mel-
lékszobából kilép, a' syrakusai HERCEGNŐ 's több
udvari hölgyek követik. A' királyné karszékre ül. A'
nők, a' syrakusai hercegnő kívül, tiszteletteljes
távolságban maradnak.

KIRÁLYNÉ.

Meglátogatlak téged is, terem,
Már egyszer; ah mért rég nem szíhatám
Ez ablakokról a' szép reggeli
Szív-ápoló lég' tiszta balzámát.
Camilla, úgy-e hogy fölötté rég?

HERCZEGNŐ félre.

Szegény királyné! ő nem sejtí még,
Mi már a' gyermekeknél sem titok!
Titkoljuk hát, a' meddig csak lehet.

A' királynéhez.

Fölötte rég! — De kedves arczodon
Megint derű kél, ismét báj mosolyg;
Megint ragyognak a' szelid szemek,
Miként ragyognak csendes éjeken
Hazánk fölött az égnek csillagi.
Illy kedves áron majd irigyeném
Fönségd' évnegyednyi szenvedését.

KIRÁLYNÉ.

Ej ej leány! te még a' régi vagy;
Nyelved szokatlan még az egyszerű
Magyar beszédhez, 's jó hogy ezt tudom;
Hinném különben hízelgésidet
'S utóbb hiúvá lenni kezdenék.
De félek, a' király ha visszatér,
Szemében a' nő olyan nem leend,
Minőnek a' királynét rajzolás.

HERCZEGNŐ

mintegy nem értve a' királyné' czélzását.

Sőt épen ollynak kell találania,
Ha izletének szép nemünk előtt,
Miként lovaghoz illik, kész hitelt
Akar kivíni.

KIRÁLYNÉ.

Úgyde férjeink

E' részben elveket nem tartanak.
 Előttök addig van csak ingere
 Kecsinknek, a' mig érttek küzdenek.
 De gyöngé oldalát ha fölfedezték
 A' nőnek és kilesték őrtelen
 Pillantatit, hajh! akkor oszlanak
 A' rózsalánczok' tündér-bájai,
 'S csak rabbilincset érez ott a' férj,
 Hol a' szerelmes ifju üdvhonát találta.
 Illy változók ők! 's addig űzik ezt,
 Mig végre már nem birhatunk velök,
 'S tetszésökért utóbb a' nő eseng.

HERCZEGNŐ.

E' kép valóban szörnyű bájoló.
 Azonban én kivételt is hiszek,
 'S ha nem csalódom, László is kivétel.

KIRÁLYNÉ.

Ah! a' királyok csak trónt osztanak
 A' nővel, és csak ritkán érzetet.
 Mi új hazánkban vendégek vagyunk;
 És nagy szerencse még, ha illy szereppel
 A' nép 's királya szívesen fogad.

HERCZEGNŐ.

Mégis királyném, milly szép hivatás
 Egy nemzetének boldogságaért

Küzdő királyi férjet boldogítani!
Vagy nyithatott-e asszonynak dicsőbb
És szebb világi pályatért a' sors,
Mint a' királyi tartozás' gyakorlatát
'S a' trónt diszító szent erényeket
Egy nagy királylyal hiven osztani,
'S aratni milliók' áldásait?
'S aztán ha tisztje' fáradalmitól
Egy pillanatnyi nyúgatot keresve,
A' férj családja' hajlékába tér,
Nyájas szelídséggel letörlni
A' hon' javában izzadt cseppeket
Királyi homlokáról? — 'S im neked
E' szép, ez égi hivatás jutott.

KIRÁLYNÉ.

Ah bár valók volnának színeid!
De fájdalom! hogy ez nem így vagyon.
Mi, bárki mit mond, gyöngé nők vagyunk.
És nem születünk harczos népeken
Hatalmat űzni. Szívünk mindenünk,
'S e' szívnek emberlobbanásait
Ki osztja büszke trónomon velem? —
A' férj? — Ah! ő a' nőnek is királya,
És a' királynak szellem-alkotása
Nem olly miként más földi lényeké,
Állása megkivánja, hogy hideg
'S nyugodt legyen miként a' végezet,

Mert a' földön ő a' népek' istene.
 Oh! e' magasság szédelegtető;
 Ott nem virúl szerelmünknek virág;
 Magányban ül ott a' királyi nő
 Szerelmet esdő forró érzetével,
 Mert ő, miért tagadnám? emberi
 Szívet sovárgó lény a' trónon is,
 'S örömmel osztoznék lénytársival
 Jóban, gonoszban, búban és örömben;
 Hajolna szívesen szerettihez,
 Szakasztaná a' rét' virágait,
 Ölelné a' szelid természetet:
 De nem szabad, mert ő királyi nő!
 Alunni kell ott legszebb vágyinak,
 Mert ott nem ember a' nő 's nem hites,
 Csak fejdelemnő, 's legfőlebb talán
 Egy gyermek', egy jövő király' szülője:
 'S ez a' királyné' fényes hivatása,

halkan

Mellyért tömérdek átok illeté
 Már sok szegény anyának hamvait!

Kis szünet után.

Nó's hát Camilla, irigyelhető
 Még a' királyné' sorsa?

HERCZEGNŐ.

Megbocsáss,

Hogy legkisebb szolgálód szólni mer,

'S hogy nézetink talán különbözök,
 De én világot is szemlélek ott,
 Hol csak homályt vél látni képzeted.
 Hatalmas életet teremthet ott,
 Hol a' halálnak hullnak nyilai.
 'S királyi férjed bár szeszélyes is,
 De gyöngeségit szép erényei,
 Higgyed királyném, jóval túlhaladják.

KIRÁLYNÉ enyelegve.

Látom, te férjem' pártolója vagy.
 Ezt megköszönni tartozik neked
 László, 's ha nem volnék királyi nő,
 Védelmedet gyanúsnak sejteném.

HERCZEGNŐ zavarral.

Kegyelmes asszonyom, ma rendkívül
 Derült 's enyelgő —

KIRÁLYNÉ.

Csendesen hugom!

Szeszélyem elhagyott versenyeni.

A' királyné' UDVARMESTERE föllép.

Az óra itt, kegyelmes asszonyom,
 És a' követség intésedre vár.

KIRÁLYNÉ.

Vezesd be.

Leül. Az udvari hölgyek és a' syrakusai herczegnő
 tiszteletteljesen a' mellék-teremekbe vonódnak. Az

udvarmester ENDRE herceget, CSÁKOT, FRANGEPÁNT, ABÁT, HEDERVÁRYT, BABÓCSOT
stb. bevezeti A' Tárnok és Uzd nincsenek
a' küldöttséggel.

ENDRE.

Fönséges asszonyunk, hű nemzedet'
Nevében üdvözlünk! — Fölötte fontos
Ügyek hozák a' nép' küldötteit
Elődbe, hogyha végig hallgatód,
Mit nemzetünk' nevében mondanunk
Becsület és a' honnak szent szava
Parancsol.

KIRÁLYNÉ.

A' hazának szent szavát
Mindig 's örömmel végig hallgatom.

ENDRE.

Bár, oh királyné, hallgatnunk lehetne!
De honfi-tisztünk szólni kényszerít,
Igen királyné, szólni kényszerít,
Habár szivednek csendes nyúgatát
Örökre is földúlnunk kellene,
Mert hallgatás itt bűn leendene.

KIRÁLYNÉ.

Megállj királyfi! Hogyha küldetéstek
Csak a' hites' nyugalma't illeti,
Úgy nem kívánok semmit hallani.

ENDRE.

A' nő' nyugalját mélyen tisztetem,
De megbocsáss kegyelmes asszonyom,
Hazám' nyugalját szentebbnek hiszem,
Hogysem, ha úgy kívánja jó ügye,
Érette bármi mellék-érdeket
Mellőzni kész ne volnék. Hisz' te vagy
Szegény hazánk' utolsó gyámola!
Igen királyné, benned, 's csak te benned
Szemléli végreményét Hunnia.

KIRÁLYNÉ magában.

Ah istenem, milly ingatag remény!

Endréhez.

Ám! teljesítsd hát honfi-tiszteted.

ENDRE.

A' hód nap, melly minden jó magyart
Édes reménynyel biztatott, vala
E' sok gonosznak ádáz kútfeje.
E' győzelemtől várta nemzetünk,
Hogy napkeletnek délczeg gyermeki
Elismerendik, hogy szabad hazát
Büntetlenül illetni nem lehet.
És most a' kún csak gúnnyal néz reánk,
Mert hód veszteségén Hunniát
Vivá ki, 's Árpád' büszke nemzetét
Kényzsámolyához látja omlani.
Úgy van királyné, László nem magyar;

Ő megtagadta nemzetét 's hazáját
És átszegült Magyarhon' ellenéhez;
Elűzte legjobb híveit magától,
Kik száz csatát vittak, száz vérmezőn
Onták ki véröket királyokért,
'S a' kúnokat fogadta udvarába,
Azon kegyetlen vad pogányokat,
Kik még szivökben kérlelhetlenül
Boszút lehelnek, 's kiknek fegyverén
Nem régen ontott vérünk párolog.
'S mind ezt miért? — egy hitvány ágyasért!

KIRÁLYNÉ.

Elég királyfi! — Oh hogy a' halál
Meg nem kiméle téged, árva szív!
Szegény, szegény nő!

ENDRE.

És miért szegény?

Erőt királyné! László vétkezett;
De a' betegség orvosolható.
A' nép remél 's reményét rád veti,
Igen reád, imádott asszonyára.

KIRÁLYNÉ.

Szavad való királyfi; — oh! a' nő'
Fájdalma csaknem elfeledteté,
Hogy a' hazának anyja is vagyok;
Hisz' könnyeimre úgy sincsen szorúlva.
Adj hát tanácsot herczeg, mit tegyek?

Nevezd meg a' gyógyszer, mely Hunnia'
Nevét begyógyíthassa.

ENDRE.

Asszonyom!

Halld türelemmel, mit javaslanunk
Sajnálatos szükségünk kényszerít.
László' előbbi balgaságai
Nem engedik remélnünk, hogy megint
Olly eszközökkel megtérítjük őt,
Mellyek gyakorta már használtatának.
Az úgy hatásabb módokat kíván.
Meggyőzni kell őt arról, hogy szabad
'S nem szolganép fölött uralkodik;
'S hogy e' szabad nép nem hagy szent jogával
Játékot űzni; és nem szánja bár
Főlkent uráért vérét ontani,
De káros önkényt űző zsarnokot
Nem tűr nyakán. Egy szóval asszonyom:
A' gyógyszer egy csak, és ez — pártütés.

KIRÁLYNÉ.

'S te én előtttem mersz így szólani?
Valóban én nagyon szegény vagyok,
Hogy már alattvalóm is árulásra
Izgatni mer királyi férjem ellen.
Én, én riaszszam föl népem között
A' pártütésnek alvó rémeit?
Mit vétkezett a' nemzet ellenem,

Hogy a' királyi nő' sérelminek
A' hon' nyugalma légyen áldozatja?

Endrét 's a' leventékat vizsgálja.

Avagy talán e' honfi hév alatt
Tilos kívánság' férge rejtezik?
Nemes királyfi! most már értelek.
Hisz' benned is hős Árpád' vére forr
Hisz' néked is jogot nyujt származásod
A' trónra, 's úgy hiszem, alkalmasint
Az ifju bátya állja útadat.

ENDRE.

Halgass ki végig kérlek asszonyom!

KIRÁLYNÉ keserűn nevetve.

Most értem én a' czifra költeményt.
A' nép között nem leltél olly botort,
Ki céljaidra nyujtaná kezét:
A' nő' nyugalját kelle fölzavarnod,
'S a' gyáva féltés' égető kanóczát
Keblébe vetned hogy sikert arathass.
Oh látom én művészi cselfogásod'
Ti a' királyt ördögnek festenétek;
De lám a' rajzból, elmedús királyfi,
Kissé nagyon kiri a' durva máz.
Ha ha ha királyfi! mért a' lázadás?
Eredj, fenesd ki gyilkodat; rohanj
A' védtelen királyra vakmerő
Kezekkel, és ha véres művedet

Végezni fogtad, állj a' tomboló
 Békétlenek' körébe, 's ünnepeld
 Királyi méltóságod' ünnepét
 A' bajnokúl legyilkolt holt fölött:
 Hisz' e' rövid út a' legbiztosabb;
 Miért a' hosszú 's kétes lázadás?

ENDRE.

Fölötte fájnak vádaid, királyné;
 Tanúm az isten, ilyen szándokom
 Nincs, nem leend 's nem is volt még soha.

Az utczákon zajos néptolongs és tábori kúrtria-
 dás hallható.

KIRÁLYNÉ.

Hah! mit jelent e' rendkívüli zaj?
 Miért tolong a' nép lakom körül?

A' követséget mérve.

Avagy kitört tán már a' lázadás?

Az udvari hölgyek és a' syracusai herczegnő ré-
 mülve futnak a' színpadra.

HERCZEGNŐ.

Az istenért, fönséges asszonyom!
 A' városon zendülés támadott
 És a' királyi kastélyt fegyveres
 Lovas csoportok állották körül.

UDVARMESTER

halványan besiet.

Hú őrjeink mind elfogattanak

'S lakodba kún csoportok szálltanak.

ENDRE.

Hah! el vagyunk árulva társaim.

KIRÁLYNÉ.

Ki mer lakomra vakmerőn rohanni?

Hát úgy lesúlyedt már tekintetem,

Hogy enlakomban is bezáratom? — A' zaj nő.

ENDRE.

Barátim! asszonyunk vészben forog.

Fegyverre szittyák! védjük őt halálíg

Akárki ellen. — Mind kardot rántanak.

Az utolsó szavaknál a' KIRÁLY lép föl; kún katonák követik őt; a' terem egy percz alatt fegyveres néppel telik meg.

KIRÁLY Endréhez.

Tán királyod ellen is?

MIND.

A' király!

KIRÁLY.

Úgy van leventék, a' király maga!

A' kergetett vad önként jó felétek,

Derék vadászok! Nemde, meglepő?

KIRÁLYNÉ méltósággal.

Férjem 's királyom, meg nem foghatom,

Mi' késztheté reá fönségedet,

Hogy úgy rohanja meg saját lakát,

S így szégyenítse meg nejét a' nép'
Láttára.

KIRÁLY.

Csak tovább, tovább királyné!
En türelemmel végig hallgatom.

Szünet.

Nő's hát miért némúlsz el olly hamar?

A' leventékhez.

'S ti bajnokok, mért sápad arcotok?
Hisz' im a' zsákmány körmetek között,
Csak megragadni kell.

Endréhez.

'S te jó öcsém,
Hogy' tévedél e' rossz hajtok közé?

ENDRE.

Bátyám 's királyom —

KIRÁLY.

Szót se, pártütő!

'S ti szolgálkú hitvány árulók!

Fogjátok őket el vitézeim.

Bakó' kezére juttok hitszegők.

Mind, mind elestek minden irgalom

Nélkül.

MIND.

Királyunk engedj szólanunk.

KIRÁLY.

El el velők, legmélyebb, legsötétebb

Börtönbe. Nem halljátok szózatom'
Ti zsoldosok? — Hamar, vigyétek őket.

Endre 's a' többi nemesek körülfogatnak.

ENDRE.

Egy szóra még, bátyám 's királyom! —

KIRÁLY.

Egy

Szót sem kívánok többé hallani.

ENDRE.

Törvény ítélhet csak bennünket el,
'S nem zsarnok önkény.

KIRÁLY

El ti pártosok!

Endre és a' nemesek elvitetnek.

KIRÁLY Erzsébethez.

'S fenséges asszonyom Margitsziget'

Kolestorának szűk czelláiban

Remélhetőleg szentebb életet

Fog élni, mint a' föld' ármányi közt. — El.

KIRÁLYNÉ.

Isten! te jól tudod, hogy bűnös nem vagyok.

A' kárpit legördül.

NEGYPEDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Vásártér Buda mellett, különféle vásári népcsoportokkal.

Egy PÓR ASSZONY és FIA föllépnek.

FIATAL PÓR.

Az isten áldjon, jó anyám!

Ha jobb idők leendenek,

Házadhöz ismét visszatérek.

ANYA.

Fiam fiam, ne hagyj el engem!

Majd megsegít jó istenünk.

Hisz' e' nyomor nem tart örökké,

'S reánk is földerül a' nap.

Ne hagyj el engem, jó fiam!

Térj vissza hozzánk kis falunkba;

Ott majd a' kandalló megett

Borongó téli esteken

Fonással és vidám regékkel

Üzünk unalmat, 's osz'ozunk
A' szűk falatban, melyet isten
Számunkra rendelt, és felejtjük,
Hogy nem vagyunk dús gazdagok.

FIATAL PÓR.

Nem, jó anyám, az nem lehet;
Mert fent akadna torkomon
Velem megosztott szűk falástok,
És én szivetlen rosz fiu
Volnék, ha házi terhedet
Magammal is megtoldanám.
Én itt fogok munkát keresni,
És majd hetenként béremet
Híven leküldöm, hogy terajta
Segitsek; és ezen kívül
Még félre is teszek néhány pénzt,
Hogy majd ha visszatérhetek
Kis gazdaságot is szerezzek;
És akkor édes jó anyám,
Hálás fiúkép látsz megint.
Mond annyok édes, szög babámnak,
Hogy nem felejttem őt soha:
És majd ha tisztességesen
Számomra őt megkérhetem,
Megint föl fogja lelteni bennem
A' régi hű és jó Gegőt.

ANYA.

Fiam , szerelmes jó fiam
Miért hagyál el engemet!

FIATAL PÓR.

Jó istenünk majd meg vigasztal,
Hagyd , annyok édes , a' panaszt.
Egy úr föllép.

ÚR.

Annyok mi bánt tégedet?
Miért sírsz olly keservesen?

ANYA.

Oh kedves úr , kis házamat
Szivszaggató csapások érték.

FIATAL PÓR.

Hagyd azt anyám; e' jámbor úr
Úgy sem segithet sok bajunkon.

ANYA.

Mi kedves úr , nagyon szegények
Vagyunk : van három gyermekem ,
Miként az élet , olyan ép.
Ez itt a' legnagyobb fiam.
Otthon vagyon még egy leányom
'S egy három éves kis fiacskám.
Két hó előtt még két lovunk ,
'S három fejő tehenünk vala ;
Szóval : habár szegények is
Voltunk , de mégsem koplalánk.

Nem rég azonban kún pogányt
Kapott a' helység földes úrnak,
Ki mindenünket elrabolta
'S viskónkat is alig hagyá meg.
Panaszkodánk ide 's tova;
De válaszul csak azt nyerők,
Hogy kún pogány most itt az úr.
Most már mi koldusok vagyunk.
Szegény fiam, hogy terhemet
Könnyltse, itt akar maradni
'S elhagyni engem, 's látd uram,
Az elválás csikart szememből
Most illy keserves könnyeket.
Mert, látd Gegő nagyon szelid
És istenfélő jó fiú.

ÚR.

Szegény parasztnő, sorsodat
Sok ember osztja most veled;
Mert, oh! — hazánkat elhagyá
Eldődeinknek istene,
Mióta kúnok 's ágyasok
Űznek hatalmat Hunnián.
Most, jámbor asszony, nincs igazság
Bűn és erőszak most az úr.
Azért ne sirj, eredj haza,
'S örülj, ha nincsen vesztened
Többé: — E' jó fiút magamhoz

Veszem, ha jőni kedve van.

FIATAL PÓR.

Illy jámbor úrnak szívesen
Leszek cselédje.

ÚR.

Ott a' nagy

Utczában áll egy sárga ház,
Megismered kék czímeréről.
Eredj fiam, 's új asszonyodnak
Mondd meg, hogy én küldöttelek.
Te jámbor asszony, hagyd a' sirást,
Fiadnak itt jó dolga lesz. — El.

ANYA.

Nagyon szeretném megköszönni,
Ha el nem veszteném Gegőmet.

FIATAL PÓR.

Hagyd azt anyám; ha megsegít
Az isten, újra láthatod
Gegődet. 'S most élj boldogúl.

ANYA.

Ha már tehát meg kelletik
Történni, úgy élj boldogúl,
És néha gondolj agg anyádra.

Könyezve átkarolja.

Légy boldog, édes jó Gegőm!

Ellenkező oldalon elmennek.

Egy apa két fiával föllép.

A P A.

Urak, ki vesz két ép fiat,
Ép mind a' kettő és erős.
Olcsón adom, csak megvegyétek.

E G Y Ú R.

Honnan való vagy, atyafi?

A P A.

Fogas helységből kedves úr.

Ú R.

'S e' két fiú?

A P A.

Saját fiam.

Olcsón adom, ki megveszi.

Ú R.

Az istenért, megtévelyodtál?

Vásárra vinni véredet.

A P A.

Oh kedves úr, az én szívemnek
Ez fáj nagyon; de mit tegyek?

Ú R.

Embertelen hollóapa!

A P A.

Könnyen beszélhetsz, kedves úr;
Mert van ruhád, van ételed.
Van nyári hév és téli fagy,
Villám, eső és fergeteg

Ellen fedő jó téglaházad,
És van talán hatalmad is
Családodat megvédeni.
De én szegény porontyaimmal
Földönfutó és laktalan
Ehenhaló paraszt vagyok.

ÚR.

'S mikép jutál ez állapotra?

A P A.

Sok volna mind elmondanom.
Kún földes úr' zsellére voltam.
Oh kedves úr, mióta kúnok
Tevék hazánkba lábokat,
Azóta még az isten is
Eltávozott a' bús magyartól.
Volt egy leányom, kedves úr,
Olly szép, hogy úri hölgynek is
Beillenék. Ez annyira
Szemébe tünt a' vad pogánynak,
Hogy enlakomban sem vala
Már biztos a' becsületet,
Eget 's pokolt nem ismerő
Bujálkodó' szeszélyitől.
De bár leányom térdein
Rimáncodék is a' czudar
Előtt, hogy őt ne rontsa meg,
A' kún nem ismert szánatot,

És rajta rút erőszakot
Akart legottan elkövetni.
Ekkor leányom hangosan
Segélyt kiálta, 's én azonnal
Hozzá sietve, a' garázda
Pogányt nyakánál megragadtam
'S ajtón dobám ki mérgesen.
A' kún dühödten távozott.
Azonban éjjel udvari
Cselédek állották körül
Viskómat, 's engem mindenemtől
Megfosztva és csak nem halálra
Agyalva két porontyaimmal
Együtt apáim' kunyhajából
Kiűztek irgalmatlanul,
És szóke kis leányomat
Erővel hurczolák magokkal.
Szegény leányom! — Most az isten
Mondhatja meg, mi vált belőle.

Szemeit törli.

Most, kedves úr, mi mind a' hárman
Éhenhalással küszködünk.
De hogyha tán vevő akad,
Csak lesz szegényeknek mit enni,
Habár az apjok koplal is.

Ú R.

Jó ember, oh, mint fájlalom

Szívszaggató balsorsodat!
 Jer földi, majd megalkuszunk,
 Ilyen nyomor nem létezett még,
 Magyarhon! áldott földeden!

Mind a' négyen el.

Két nemes lép föl.

E L S Ő N E M E S.

Levente, nem hallottad-e?
 Már mindenütt rebesgetik,
 Hogy nádorunk a' rendeket
 Gyűlésre hívja.

M Á S O D I K N E M E S.

Úgy beszélük,

'S bár volna úgy! mert a' felek
 Mind untalan növekszenek,
 Mig végre Károly' pártfele
 Egész hazánkat elborítja.
 Hej, Árpád Árpád, ősapánk,
 Mivé levének hőseid'
 Elaljasult utódai!
 Oh nézz le, nézz le fénylakodból,
 Hová jutott a' szép haza,
 Mellyért te drága véredet
 Ontád ki annyi hős csatában!
 Hol vannak ők, a' hős Gyulák,
 Hubák, Elődök, Leelek,
 Órsök, Zabolicsok, Tuhutumok

Bulcsuk, Botondok, és a' többi
Mind annyi lelkes harcziak,
Kik mint a' szirt, szilárd 's erős
Szívvel tudák a' czélt akarni
'S a' célra törni; kik között
A' meghasonlás' szelleme
Nem hinte konkolyt el soha!
Elhunytak ők! 's egy elfajúlt,
Egy törpe, hitvány nemzedék
Támadt porukból, melly soha
Nem érti egymást bármi vész
Fenyegesse is az ősei'
Vérével alkotott hazát.

ELSŐ NEMES.

Nem rég az Alföld' síkjait
Járam be, 's oh mi fájdalom
Lövelt keresztül keblemen,
Midőn a' borzasztó nyomort
Szemlélte könnyező szemem!
Így a' tatár sem dúlta föl
Szegény honunkat. Most apa,
Fiat nem ismer, sem fiú
Apát; a' vér' bilincsén,
Már nem csatolnak szíveket
Szívekhez, és az most az úr,
Kit a' szent igazság büntető

Súlyos kezével el nem ér.

TÖBBEN a' nép közül.

Ni ni, ott jő a' bolond Eszter.

MÁSOK.

No hiszem majd megint czifrákat látunk és hallunk.

ELSŐ NEMES.

Kiről cseveg a' balga nép?

MÁSODIK NEMES.

Egy elhagyott 's örült személyről,
Ki egy rövidke év előtt
Még fényben élte napjait,
És egy szerette férj' neje
'S két gyermek angyal' anyja volt.
A' férj galád irigykedés'
'S gaz vádak' áldozatja lőn,
'S mint Endre herczeg' és Abáék'
Frigytársa, verpadon veszett.
A' szép vagyonkát kún pogányok
Oszták el egymás közt, 's a' nőt
Két kisdédével meztelen
Üzék el ősi tűzhelyétől.
Kétségbeesve járt a' nő
Két kisdédével szerteszét;
De hasztalan rimáncodék
Embernek istennek segélyért:
A' sorsüldözte szenvedőt

Sem föld sem ég nem szánta meg.

Insége megfosztá szegényt

Eszétől; árva kisdedit

Éhség ölé meg, és az örült

'S éhenhalással küszködő

Szülő saját holt gyermekét

— — — — —
A' többit el nem mondhatom,

Mert még a' gondolatra is

Fölháborúl az emberi

Természet, és a' vér erebben

Jéggé keményül! Ím' amott jó!

Most koldulásból éldegél.

TÖBBEN.

Útat útat a' bolond Eszternek!

MÁSODIK NEMES.

E' rút nevet a' néptömeg

Adá szegénynek.

ELSŐ NEMES.

Iszonyú!

TÖBBEN.

Ihol a' bolond Eszter! útat neki, emberek!

Eszter szétszórt hajjal örülten lép föl.

EGY ÍRÓ DEÁK.

Mondd meg nekem szép Eszter, bolond Eszter, ismered-e öreg apádat, a' vén Saturnust?

ESZTER.

Nem ismertem a' jámbort, isten nyugtassa! —
már rég meghalt. Jó lélek volt szegényke, pedig
ő is ember volt.

IRÓ DE ÁK.

Jó ám; mert meghagyott egy Jupitert, egy
Neptunt, egy Plutót, ha a' többit fölfalta is; de
te, bolond Eszter, csak csontokat hagyta. Aztán
öreg apádnak eleven vacsora kellett, te pedig dög-
hússal is beéred. Nemde?

ELSŐ NEMES.

Nyomorúlt! még gúnyolni mered a' szerencsétlent?

IRÓ DE ÁK.

A' tréfát senki sem tilthatja meg.

A' nép nevet.

ESZTER

egy csomót szorit melléhez, mintha gyermek volna.

Csitt, gyermekim!

Csitt, édes gyermekim!

Ne sirjatok,

Ne ríjatok,

Meg érkezik majd jó apátok,

És lesz öröm, mert lesz kenyér.

Csitt, édes éhes gyermekim!

Rikoltva dalol és tánczol.

TÖBBEN.

Mit beszél?

E G Y I K.

Gyermekeit vigasztalja.

M Á S I K.

Holta után áldomás; jó egészséget hozzá!

E S Z T E R.

Isten' nevében, jámbor emberek, adjatok egy kis pénzt; ne nézzétek, hogy nem tudok czifrán imádkozni mint a' vásári koldúsok, mert bizony nem szoktam még meg a' koldulást. Pénzt adnak neki. Isten fizesse meg!

Énekel.

Egy szűk magánylak' ablakára
Búsan mosolyg a' holdvilág,
'S két angyalarczú gyermeket
Igéz ki a' viskó' elébe.
Ne jőjete ki kisdedek,
Mert csendes éji holdvilágnál
Mérget lövő kigyók sziszegnek.

Ha ha ha! ugy-e bizony? szeretnétek ha az egész regét elénekelném; de isten' nevében nem a-kartok egy darab kenyeret adni.

I R Ó D E Á K.

Hallod-e szép Eszter, bolond Eszter, mondd meg nekem, hol vannak gyermekeid?

E S Z T E R.

Hallod-e rút ember, okos ember, mondd meg nekem, mellyik állat remekje az istennek?

IRÓ DE ÁK.

Mellyik állat? Hát az ember, de nem a' boldond ember ám.

ESZTER.

És mondd meg nekem, hölcs Salamon, melylyik gyomor nemesebb? az ember' gyomra-e vagy a' férgeké?

IRÓ DE ÁK.

Hát természetesen hogy az emberé.

ESZTER.

En tehát a' legnemesebb gyomorba temettem őket, érted? Mert a' természetnek szégyenére válnék ha remekjén férgek hizlalnák magokat. — Ha ha ha! la la la! hop, hop, bicskatok!

Énekel.

Szegény leány ne menj férjhez,

Mert közel jutsz nagy inséghez.

Rikoltva tánczol.

Hop, hop, itt vagyok, ni ni ni! ott repül a' varju, a' holló és a' halálmadár! csontokat látnak — hamar — az istenért! megálljatok, azok az én kisedim' csontjai, jaj, jaj — gyomromat kígyók szaggatják, envéremből támadt kígyók szaggatják, envéremből támadt kígyók, jaj nekem, meghalok!

Elájul.

ELSŐ NEMES.

Jertek, vigyük kórházba őt;

Segítsetek jó emberek.

Esztert elviszik.

MÁ S O D I K N E M E S.

Oh így nem érte még hazámat

Az isten' büntető keze! El.

Egy vidéki ember, egy levente 's több vidékiek
föllépnek.

L E V E N T E.

Gaz pór ha el nem távozol,

Tüstént bitófa lesz jutalmad.

V I D É K I.

Add vissza négy csikom' uram,

És én azonnal távozzom.

L E V E N T E.

A' négy lovat tőlem lopád,

Te fattyu; és most azt tanácslom,

Kotródj' előlem, mert különben

Fél óra múlva olly magas

Bitófa lesz majd laktanyád,

Hogy két megyére fog vigyorgni

Hollók kirágták rossz pofád.

V I D É K I.

A' szép nevet csak tartsd magadnak;

Mert én apámnak és anyámnak

Törvényes ágyból származott

Magzafja, bár szegény vagyok,

'S lopást nem űztem még soha.

Uram , lovaimhoz nincs jogod ;
 Magam neveltem mind a' négyet ,
 Miről e' jó szomszédim is
 Igaz tanúk lehetnek.

VIDÉKIEK.

Úgy van ,
 Ismerjük mind a' négy csikót ;
 Add vissza őket mert övei.

VÁSÁRBIRÓ föllép.

Minő czivódás ez megint ?

VIDÉKI.

Négy pej csikót hozék magammal
 Vásárra , hogy kis pénzt szerezzek ;
 Magam neveltem mind a' négyet ,
 'S most e' levente mint magáét
 Követli tőlem.

LEVENTE.

Gaz hazugság !

A' pejcsikók tőlem lopattak.

Titkon a' vásárbiróhoz.

Kettő tied ha jól ítélsz.

VÁSÁRBIRÓ.

A' négy csikóról van vita ,
 Mellyel ma reggel érkezél ?

VIDÉKI.

Ép' azt követli mint magáét.

VÁSÁRBIRÓ.

A' négy csikó ez úr' sajátja;
És így habár nem loptad is,
A' kárt magadnak kell viselned,
'S máskor ne végy lopott csikókat.

VIDÉKI.

Nem vettem én a' négy csikót,
Hanem neveltem.

LEVENTE.

Hord magad'

Pokolba, és örülj, ha nem
Dugatlak lyukba, gaz kölyök.

VIDÉKI ingerülve.

Uram kölyök vagy tenmagad.
Én csak sajátomat követlem
'S nem rettegem morgásodat.

LEVENTE.

Megállj fióc, megkardlapozlak,
Hogy húshagyóig sem fejejted.

Megkardlapozza.

TÖBBEN.

Uram ne bánts emberünket,
Mert más különben megszalasztunk.

LEVENTE.

Hah, áruló nép, tolvajok'
Gaz czimborái! Hej! poroszlók!
Poroszlók jönnek.

E' gaz zsványt és czimboráit
Vigyétek.

VIDÉKIEK.

Abból, jó uram,
Ez úttal semmi sem leend.

LEVENTE.

Látjátok-e, mint lázadoznak
A' békerontó rossz kutyák?
Vágjátok őket mind darabra! Összecsapnak.
A' nádor föllép kísérettel.

NÁDOR.

Miért zajongtok, emberek? Mi harcz
Keletkezik már köztetek megint?
A' leventéhez szigorúan.
'S levente téged is itt lát szemem?
És mit keresnek itt a' meztelen
Kardú poroszlók?

EGY ŐSZ.

Nádor úr!

Szegény vagyonkánk 's életünk
Sem biztos immár a' galád
Önkény 's kiáltó jogtalanság
Ellen. Naponként szenvedünk;
A' kúnok és a' vad tatárok
Már mindenünket elvivék,
'S most minfeleink, minvéreink
Nyúzzák 's tapodják a' magát
Megvédni nem tudó szegényt.

N Á D O R.

Elég, elég! a' többit már gyanítom.
 Távozzatok mindnyájan, emberek.
 Ki bár minő panaszszal, s bár ki ellen
 Előmbe jó holnap, kihallgatom,
 'S úgy áldjon istenem, miként igaz
 'S kérlelhetetlen bíráló leszek.
 Nyugodjatok most otthon csendesen
 'S várjátok a' jövőndőt türelemmel:
 Mert mint való az isten' súlyosan,
 Bár néha későn, büntető keze,
 Olyan való, hogy a' szegény haza
 Nem fog sokáig elhagyatva lenni.

El kísérettel.

M I N D.

Éljen a' mi jó nádorunk! Mind el.

M Á S O D I K J E L E N É S.

Székesegyház' előtere Fehérvárott.

K A R É N E K belül.

Urunk és istenünk,
 Im szent országodat
 Pogányok megrohanták,
 És szentegyházadat
 Bünnel fertőzteték:

Es im Jerusaleml
Kő romná változott.

Im hű szolgálodat
A' lég' madárinak
Vetettek étkökül,
Es szent hívőidet
Az éhes bős vadaknak.

Vért onta fegyverök
Jerusalem körül
Mint áradó vizet,
Es nem találkoztok
Egy lélek is közöttök
A' holtakat temetni.

Szomszédaink előtt
A' szégyen' és gyalázat'
Rút tárgyivá levénk.

Urunk és istenünk,
Meddig fog tartani
Fölséged' szent haragja?
'S meddig villogtatod még
Boszúd' villámait?

Büntesd meg istenünk,
A' vad pogányokat

Kik el nem ismerik
Urunkat, istenünket;
Azon pogányokat,
Kik a' nagy jehovah'
Nevét nem ismerik.
Mert ime fölfalák
A' gyöngé israelt
'S földúlták házait.

Felejtsed, istenünk,
Előbbi bűneinket
És légy nekünk kegyelmes:
Mert ime testeink
Csak nem kiszáradának.

Oh nyujtsd oltalmadat,
Segíts szolgáidon
'S bocsásd meg bűneinket
Fölséged' szent nevéért.

Urunk, mért tűröd a'
Pogányt így szólani:
„Hol létez istenök?”
Hagyd látni israelt,
Miként boszúlja meg
Szent büntető karod
Ártatlan híveid'
Kiontott véröket.

Ne vond el arcodat
A' síró bús rabok'
Buzgó fohászitól,
És tartsd meg a' halál'
Megtévedt gyermekit
Nagy és erős karoddal.

És büntesd kétszeres
Szégyennel a' pogányt,
Ki téged istenünket
Merészle káromolni.

Mi híveid pedig
És aklod' nyájai
Hálát adunk neked,
'S dicső nagy szent neved'
Hirdetjük mind örökké!

S Z Ó Z A T belül.

Igaz hitünknek buzgó hivei,
Egyházi és világi férfiak,
Alattvalók és főrendű urak,
'Tudós, tudatlan, ifju és öreg,
Nők férfiak, szegények gazdagok,
Szóval: ti ország' minden rendei
Figyeljetek szavamra tartozó
Mély tisztelettel, mellyet szent atyánk',
Dicsőn uralkodó Miklós' nevében,

Ki megfeszített égi mesterüinktől
Vevé hatalmát, nektek hirdetek.
Lászlót, a' hitszegett és kores királyt,
Ki megtagadta nemzetét, hazáját,
És elszakadt hitünk' szent istenétől,
'S a' kún pogányok' bűnoltárain
Pokolnak 's Beelzebubnak áldozik;
Lászlót, saját testvére' gyilkosát;
Lászlót, ki a' kegyes királyi nőt
Kún ágyasaért megtagadta, és
A' büntelen nőt fogva sinleti,
Lászlót, ki mindent lábával tapodt,
Mi földön, égben szentnek tartatik,
'S a' hont e' véginségre juttatá,
Az égi mester' földi képe,
Kinek hatalma oldoz és kötöz,
Kiátkozá egyházunk' szent öléből!
László királynak nincs földön hazája,
'S földönfutóvá legyen mind örökké,
Ha éhezik, ne nyujtsatok neki
Táplálatot, 's ha nyelve szomjasan
És tikkadottan enyhületre vágy,
Italt ne adjatok a' szomjuzónak!
Ha meztelen, ruhát ne öltsetek rá;
Hagyjátok őt magányban sorvadozni,
Ha teste óriási kínokat
Szenved; 's ha lelkét fájdalom szorítja;

Vigasztalást ne nyujtsatok neki !
Ha mint Kain , honatlan bujdosik ,
Zárjátok el békes hajléktokat.
'S ha őt a' kétkedés' fulánkjai
Ejente és naponta üldözik ,
Hagyjátok őt magával küzdeni !
Ha bűnre készti őt a' kárhozat ,
Hagyjátok őt a' mélybe süllyedezni ;
'S ha földi életének terhei
Alatt legörbedeznek vállai
'S vérizzadás borítja homlokát ,
Hagyjátok őt roskadni ! 's majd ha végső
Órája int , hagyjátok őt temetlen ,
Mint átkozott és megvetett pogányt !
És mindazokra , kik nem teljesítik
A' szent atyának e' parancsait ,
Terjedjen átka. Égi mesterünk' —
Kinek kelettől nyugotig 's tovább
Dicsőíttessék áldott szent neve ! —
'S az üdvözítő szentegyház' nevében.

KARÉNEK belül.

Magasztaljátok őt ,
Hatalmas istenünket
'Ti földnek népei !
Mert végtelen malasztja
'S az égi szent igazság
Uralkodik fölöttünk.

Magasztaljátok, őt
Ti földnek népei!

HARMADIK JELENÉS.

Királyi terem Váradon.

A' KIRÁLY.

szenvedélyesen lép föl.

Mind mind világos! párt és cselszövet
Környékez engem, 's a' kerek világ
Nincs hű barátom, nincs jó emberem!
Nincs, a' ki bár csak egy pillantatig
Lelkébe hagyna bétékintenem
'S valót kilesnem, színtelen valót!
Oh illy világon gyötrő kín az élet!
De nem, bocsáss meg oh sors énnekem!
Van egy kebel még, hol kifáradott
Fejem nyugalmat 's enyhülést talál;
Bocsáss meg, édes, édes Éduám,
Hogy kinjaimban elfeledtelek!
Oh hisz' te még nem döfted kedvesed'
Szívébe a' hitetlen árulás'
Mérges gyilokját; még te átkokat
Fejemre nem mondál, 's csak kebleden
Talál szívem még békét 's nyugatot!

Az utczákon zaj támad; zavart kiáltások, lódobogások, kürt- és tárogató-riadás.

Tán pártütés keletkezett megint?
Csak rajta, rajta, lázadozzatok,
Galád hitetlen, csalfa pártosok.
Hisz' ti is emberarczokat viseltek
Az alkotó természet' szégyenére.

A' tárnok sietve föllép.

T Á R N O K.

Uram király! az ország' rendei
Roppant erővel fogták Váradot
Körül.

K I R Á L Y.

A' pártosok! Hadd jőjenek,
Es hadd fejezzék bé a' szép művet.

T Á R N O K.

Az istenért! csak nem koczkáztatod
Illy vész között királyi éltedet?
Nem, nem királyom! én nyergeltetek
'S hat óra múlva Erlélyben leszünk.

Magában.

'S alkalmasint utószor láttad Hunniát.

K I R Á L Y.

Nem távozom, ha mondom bármi vész
Vonúljon is fölembe. Érted-e?

Kívül.

Veszzen Édua! veszzenek a' kúnok!
Zajosan 's gyakran ismételve.

T Á R N O K vállát vonítva.

En teljesítém szentül tisztemet,
'S kezem mosom, ha nem jó vége lesz.
De hogy, királyom, lásd hűségemet,
Im oldaladtól én sem távozom,
Ha tizszer is elesnem kellene.

Magában.

Hisz a' veszély úgy sem fölötte nagy
Rám nézve.

N Á D O R kívül.

Sehol se hagyjátok meg a' kún öröket; fél
óra alatt egész Váradon 's környékén egy pogány
se mutatkozzék.

T Á R N O K magában.

Hah ördög! ez nem pártom' szózata.

Az ajtó megnyílik. A' N Á D O R számos nemesség-
gel be akar lépni; L Á S Z L Ó kivont karddal
útjokat állja.

K I R Á L Y.

Megálljatok, ti ocsmány lázadók!
Hitemre! lábatok nem lépi át
E' küszöböt, hanemha testemen
Gázoltok át.

N Á D O R.

Király, mi békesen
'S nem lázadólag járulunk elődbe.

KIRÁLY.

Ha ha ha! valóban? És e' fegyveres
Csoportok és az ostromkészület,
Mellyel királyi székes városomra
Rohantatok, csupán csak békejel?
A' mód fölötte furcsa, mellyel én
Jobbágyaimtól megtiszteltetem.

Epésen.

Azonban én az üdvös szándokot
Nem gátlom. — Elveti kardját.

Ám jertek hát bajnokok,
'S vérembe mártsátok fegyverteket.
Mind belépnek, közöttek Uzd is.

NÁDOR.

Jobbágyaidtól, távol legyenek
A' pártütésnek rút fertelmei;
Egyedül kihallgatásért esdekelnék
A' hon' nevében rendeid.

KIRÁLY.

Valóban

Fölötte szép és ritka tünemény!
Hű rendeim tán épen védletemre
Jövének illy erővel esdekelni?

NÁDOR

erős hangnyomattal.

Fölkent királyunk' szent fejének és

A' százados jogrendszer' védletére.

KIRÁLY.

Ám hát legyen! csak szóljatok leventék;

Ím én egész türéssel hallgatandom.

TÁRNOK magában.

En úgy hiszem, fölösleges leszek.

El akar menni.

NÁDOR.

A' tárnok úr is itt marad.

TÁRNOK.

Parancsokat.

Csak a' királytól szoktam elfogadni.

KIRÁLY.

A' tárnok itt marad, parancsolom.

NÁDOR.

Fönséges úr, előttd Hunnia'

Ügyvédi állnak, földi főbirájok

Előtt, a' félig elvérzett hazának

Oltalmat és orvoslást esdeni.

Nem vádolunk mi téged, oh király;

Hű nemzeted jól tudja, hogy szived

Egy perczig sem tagadta meg hazánk'

'S küzdő magyarjaidnak szent ügyét.

Te is királyom, szinte mint hazánk,

A' leggaládabb és legördögibb

Ármánykodásnak áldozatja vagy.

Oh bár, királyom, széttekintenél

Hazánkban , és meglátnád nemzeted'
Kimondhatatlan szenvedéseit ,
Mondom ha látnád , hogy széles hazánkban
Nincsen falú , nincs város , nincs tanya ,
Hol a' nyomor' borzasztó szörnyei ,
Vérfagylaló sirásra nem fakasztná
Szegény elárvult népedet : szived
A' látományra megrepedne és
Boszúra kelne a' csalárdok ellen ,
Kik ezt előtted titkolák. — De halld
Az összegyűlt karoknak vádait.
Mi , Németújvár téged 's pártodat
Fölkent királyunk és az ég előtt
És a' kerek világnak hallatára
Király- 's honárulással vádolunk.
Te és fiad , és számos czinkosod
Fülöp követtel összeesküvétek
László király' vesztére , 's a' hazát
Nápolynak álnokul elárulátok.
'S mert a' magyar hű nemzetet soha
Még semmi meg nem tántoríthatá ,
A' nemzet' és zászlósok' jobbjai ,
És Endre herczeg ellen pártütés'
Örvével vádakat koholtatok ,
Mellyek királyunk' ártatlan nejére is
A' rút gyanúnak bélyegét veté.
Ti izgatátok föl szünetlenül

Nyilván 's titokban a' hű nemzetet.
Királyom , im a' nép 's a' bús haza
Az árulást fenýitni sürgeti.

T Á R N O K.

Hah , megvetendő ocsmány rágalom !

N Á D O R.

Uzdban !

U Z D

ki eddig hátul állott előlép.

A' vádat én ismételem ,
'S tanú leendek föld és ég előtt.

T Á R N O K.

Ismersz-e engem gaz rágalmazó ?

U Z D.

Fölötte jól , ármányos cselszövő !
Hiszen te voltál , hitszegő kölyök !
Ki egykor elhagyád királyodat
'S cseh Ottokárnak esküvél hitet ,
És új uradnak tett gaz esküdet
Megint 's gazabbúl megszegéd. Te vagy ,
Ki vést koholtál untalan királyod ,
Hazád 's az isten ellen. Hasztalan
Mereszted undok két szemed' reám ?
Mert én is egy valék azok közül ,
Kiket halálra szánt volt gaz szived ;
Te vagy , kiről már tudják mindenek ,
Hogy lelked a' pokolnak ördögít

Kormával ötször és ötszázezerszer
Felülhaladja, hogy nincs a' kerek
Világon olly dögvészes lég, miként
Gonosz tudódnék rút lehellete.

T Á R N O K.

Hah! ezt királyom, hű tanácsnokod
Hideg kebellet 's megtorlatlanúl
Hallgassa végig? Hagyj, kegyelmes úr,
E' vakmerővel vinni engemet,
Hogy vére megfertőzött híremet
Tisztára mossa.

U Z D.

En víjak veled,
Te fattyu, kit magyarnak és nemesnek
Nem tartok és nem ismerék soha?
Szégyen 's gyalázat lepje kardomat,
Melly szent hazámért és királyomért
Száz vérmezőn vitézül villogott,
Ha gyáva féreg, azt csak egyszer is,
Kihúdom olly bitangra mint te vagy.
Ostort, tatárok' ostorát neked,
'S mint tyúklopó barátot, áztatott
Vessző seperje végig hátadat,
Minden gazoknak leggazabbika!
Bocsásd meg, oh királyom, hirtelen
Beszédemet; de itt ez iratok

Írásokat nyújt át a' királynak.

Tanúk leendenek, hogy sokkal nagyobb
A' bűn 's gonoszság, hogysem azt szavak
Leírni képesek volnának.

KIRÁLY.

'S hogy jutottál

Ez iratokhoz?

U Z D.

Egy gyanús olasz
Zarándokot fogattam el, kinél
Csuklyába varrva leltem e' csomót.

KIRÁLY.

Az iratokat átnézi; homloka redősödik, 's dühö-
sen veti az iratokat a' Tárnok elébe.

Hallatlan és kifürkészhetlen ördög!

Ki írta ezt?

TÁRNOK ördögi gúnynyal.

Ha meg kell vallanom,

En írtam, 's tudl meg, hogy még többet is
Tevék, miről még néked, jó uracs,
Csak szűk fogalmad sincs. Ha ha ha!
Ti honfiak 's te hasztalan gyerekcse,
Azt vélitek tán, hogy rettegni tud
Henrik titőletek? Csalódtok, vén fiak!
Mit tesztek én velem most, szóljatok!
Meg öltök? Ám hát rajta, öljetek meg!
Legkínosabb halál sem éri föl
Azon gyönyört, melly meghat engemet,

Ha műveimre visszanézhetek.
'Tudd meg, te száraz halvány holdkirály,
Hogy téged én kimondhatatlanúl
Gyülöllek, és hogy kún 's magyar között
A' háború nem rontott volna ki,
Ha Oldamúr vezér' négy hirnökének
Orrát 's fülét nem vágatom le, és
Mindezt neveddél, jámbor kis király.
Örülj királyka, hogy nádornak nem tevé!

KIRÁLY.

Hej, katonák! Katonák lépnek föl.
Ez árulót vigyétek innen el
És verjétek rá vasbilincseket.

El viszik a' tárnokot.

NÁDOR.

Még küldetésünk nincsen béfejezve.

KIRÁLY.

Oh hagyd a' többit, tisztos nádor úr.
Mindent gyanítok már, és kész vagyok
A' hon' szavát követni. Magában.

Éljetek,

'Ti kedves órák, boldogúl örökre!

László bucsút vesz üdve' szép honától. —

A' nemességhez.

Ma még, urak, vendégeim maradtok,
'S holnap Budára és királyi nőmhez
Kiséritek királytokat.

MIND zajosan.

Eljen László, a' mi jó királyunk!

KIRÁLY.

Ott ünnepeljük majd a' béke' ünnepét.

Elfojtott hangon magában.

Élj boldogúl imádott Éduám!

A' kárpit legördül.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Kún tanya Körösszeg' környékén.

ÉDUA, halvány arczczal, egy sír fölött ül, mély gondolatokba merülten.

NEMESIS.

Lám egykor Édua
Szép 's ártatlan valál,
Szép, mint a' serdülő
Leányka' képze;te;
Ártatlan, mint a' tavasz'
Szeplőtlen harmata.
Most hol van Édua,
Az egykor szép, leány?
És hol van, Édua,
A' tiszta szűz kebel?
Oh mint szerette ő,
Az elhunyt ősz atya
A' hős szívű leányt!

Az éji nyugalom'
Szelid magányain,
Az élet' és halál'
Kétes vitáiban,
'S a' börtön' életet
Fojtó bilincsei
Között csak Édua
Volt legszebb képze!'
'S most hol van Édua
Az elhúnyt ősz atya'
Szerette gyermeke?
'S hol most az ősz atya,
Ki egykor Eduát
Szerette olly nagyon? — —
Te nyugszol, Édua?
Az ősznek átkai
Már nem zsibonganak
Süket füled körül?
'S a' néma síri váz
Nem háborítja már
Szívednek nyúgatát?
Boldog leányka te,
Ki tudsz bocsátani
És tudsz felejteni!
Pedig mind hasztalan;
Mert még a' sir-orom
Átkot kiált reád:

'S a' sors, melly esküdet
 Magáévá tevé,
 Még el nem hamvadott;
 'S az undok bűnanya'
 Mogorva gyermeke
 Még földön tengedez!
 Föl hát, föl, Édua!
 Mert már te lelkedet
 A' sorsnak adtad el!
 Föl, Oldamúr' leánya,
 Föl, Árbucz' kedvese,
 Föl, László' ágyasa,
 Mert int a' sors' keze!

Szünet.

Árbucz. egy sátorból jó ki.

ÁRBUCZ.

Király ágiyas!

ÉDUA fölrezen.

Hah Árbucz, te vagy!

Jer bátya, jer, hadd szóljak most veled;

Most nincs zavarva már eszméletem.

Tudod, ki áll előtted? — Azt hiszed,

Talán a' kéjhölgy? Oldamúr' leánya?

Vagy épen Árbucz' régi kedvese?

Nagyon csalatkozol, ha azt hiszed.

Im Oldamúr' boszúló angyala

All most előtted, és nem Édua.

Árbucz' kezét megragadja és a' sírhoz
vonja őt.

Jer Árbucz! Itt e' sírban nyugszanak
A' rég kiküzdött agghós' hamvai!
Nézz itt e' gyepre; mindenik füvéről,
Egy terhes átok dörgedez felém!
Nézd bátya, mindenik fővényszemecske
'Tett eskümet kiáltja! — Én pedig
Itt esküvém, hogy vándor nemzetemnek
Hazát cserélek bűnömen! 'S van-e
Hazája már a' kúnnak? Szolj! Van-e?
Nincs, úgy-e; oh mert bűnnel nyert haza
Csak isten' átka! Megrázkodik.

Nézd, nézd ott, mi leng

Felém miként ha sírból szállana

Felénk az átokmondó' szelleme!

Jer bátya, jer 's esküdj' meg itt a' síron,

Hogy Éduának vőlegényt kerítsz

A' sírba! Árbucz esküdj' meg hamar!

'S hogy a' király lesz síri vőlegényem.

Sürgetőleg, csaknem parancsolólag.

Esküdj' meg Árbucz mondom!

ÁRBUCZ eltökélve.

Esküszöm!

É D U A

mély lélekzetet vesz.

Most jól van Árbucz; én nyugodt vagyok,
Sohajtva várom vőlegényemet. Egy sátorba megy.

Á R B U C Z.

Előtted ég, ismétlem eskümet
Hogy nem forogja kétszer tengelyét
Körül a' föld, 's a' mű végezve lesz. — El.

MÁSODIK JELENÉS.

Terem a' körösszegi királyi vadászkastélyban.

A' K I R Á L Y

föllép 's darabig némán járkál föl 's alá.

Miért születél gyarló föld' fiának
Szegény halandó! Mért adott hevet
Szivednek a' sors' büntető keze!
Miért szerelmet és mért vágyakat!
Mért nem teremte vasból melledet
És érczfolyamból tested' izmait,
Hogy így daczolva 's bünyén állanál,
Nem látva a' nap' fénysugárait,
Nem a' mező' virágos szőnyegét;
Nem hallva csendes berki csermelyek'
Szelid zugását és a' szárnyasok'
Légetbetöltő esti lágy zenéjét!
Miért mutatja annyi üdveit

Az ég, ha csak lemondást juttatott
Az élvezetre vágyó hő kebelnek!

Rövid szünet.

Királynak és urának üdvözl
Országom engem; és csak egymagam
Tudnám feledni, hogy király vagyok?
Csak én lehetnék olyan balgata, g,
Hogy egy kiévvült csuklyahős' szavát
Rettegve, és egy dőre asszonyi
Állat' panaszló tettetéseit
Valóra véelve, önként mondanék le
Te rólad, édes, édes Éduám?
Ki mondja nekem, hogy király vagyok?
Különben ize sem marad vala
Annak, ki Éduámtól foszta meg.

Rövid szünet.

Szegény, valóban dús szegény vagyok!
Parancsom éltet és halált okoz,
Intésem alkot, épít 's újra ront,
'S egy pillanatnyi boldogságot is
Magamnak adni képes nem vagyok.
Oh én fölötte dús király vagyok!

Egy karszékre veti magát 's arczát elfödí. A' királyné egy mellékteremből csendesesen kilép 's férje előtt megáll.

KIRÁLYNÉ szeliden.

László! — Rövid szünet.

Királyom! nem hallsz engemet?
Csak egy tekintetet sem érdemel
A' nő, ki téged olly forrón szeret?
László! csak egyszer vedd reám szemed'.

KIRÁLY

rövid szünet után fölkel 's hidegen fordul a'
királynéhez.

És mit kíván fönséged?

KIRÁLYNÉ.

Oh ne kínozd

E' jégszavakkal nődet!

KIRÁLY.

Mit tegyek,

Hogy asszonyomnak tetszhető legyek?
Talán hazudjam? Mit? Szerelmet-e?
Hazudjam azt, hogy érted szűm dobog;
'S csak karjaid közt üdvezülhetek?
Nem, nem! szerelmed kárhozat nekem,
És százezerszer kinosb kárhozat,
Mint mellyel a' pokolnak ördögi
Fojtják a' bűnös átkozottakat.
Utált erőszak tartja viszonyunk'
Lánczát; de én föloldom és hason-
Erővel űzöm vissza még magának
Az égnek is rám tolt erőszakát.
Vagy énekeljek szent zsoltárokat,
Míg a' királyné téli esteken

A' férj' halotti köntösét szövö?
Szerencse hozzá kedves hitvesem!
Én majd imádlak hű szerelmedért,
Megcsókolandom mérges gyilkodat,
Mellyet szerelmed' lángja szűmbe döf,
És fölkiáltok: „Milly boldog vagyok!”

KIRÁLYNÉ.

Az égre mondom, László, nem vagyok
Méltó, hogy illy kegyetlen légy velcm!
Azért ha szent előtted hit remény,
Ha szent Madonna' szenvedő fia,
Ha túl a' síron irgalmat találni
Remélsz, ne vesd meg esdeklésemet,
'S hallgasd ki nődnek kérlelő szavát!

KIRÁLY.

Adj béketűrést, áldott istenem,
Hogy a' ravasznak síró faggatása
Harag hevülten sajgó véremet
Ne hajtsa izzó agyvelőm felé.
Mert más különben elfedhetem,
Hogy én is ember és nő' gyermeke
Vagyok.

KIRÁLYNÉ.

Királyom 's férjem, ezt a' nő
Nem érdemelte. Ámde hagyjuk azt.
László, te nem szerethetsz engemet,
És nem szerettél akkor is, midőn

Királyi jobboldat nyújtád nekem.
Oh higyd király, ha sejthetém vala
Hogy házi éltünk ennyi gyászt hozand
Fejünkre, úgy nem lettem volna nőd,
'S inkább a' zárda' szűk czelláiban
Örök magányban töltendem vala
Bús életem' legördült perczeit,
Minthogy megoszszam trónodat veled.
De mindezeknek most már vége van:
Hagyjuk nyugodni a' rég múltakat.
Most béke, László, az, mit koldulok.
Király! atyámat már a' sír födi,
Siciliában nincsen már hazám:
A' hontalan nő özvegy is legyen?

KIRÁLY.

Ha ha ha!
Csak béke, béke! Hát mikor vala
Nekem nyugalmam tőled? 'S nem te vagy,
Ki én közötttem 's üdveim között
Legyőzhetetlen közfalat vonál?
Ha föltekinték szép reményeim'
Derült egére, nem toltad-e
Előmbe sorsom' barna fellegit?
És nem miattad kelle küzdenem,
Mint még halandó nem küzdött soha,
Utált frigyünk' nyomasztó terhivel?
El tőlem el, nyugalmam' ördöge,

Siciliádba vidd szerelmedet,
És boldogítsd a' mérges skorpiót;
Kérj Aetna' tűzgyomráról kéjéket
'S ha nem hevülne őrzöngő szived,
Torkába vessed magad 's szerelmedet,
Így majd panaszra nem leend okod:
Csak tőlem el!

KIRÁLYNÉ.

Te gyűlölsz engemet! —

Méltósággal.

Gyűlölj! Imádni bálványt nem tudok.
Ártatlanul áll nőd a' férj előtt,
'S így vádaira nincsen válaszem.

Valódilag.

De a' hazának is van egy szava
A' fejdelemhez. László! színleges
Lett volna csak királyi szent szavad,
Midőn hazádnak békét esküvél,
'S esküdbe nődet is befoglalád?
És mit felelhetsz, László, egykoron,
Ha majd a' nemzet számoland veled?
László! az isten' fölfeszült fiára
Kér nőd, ne vesd meg esdeklő szavát!
Add vissza nemzedetnek a' királyt,
Add vissza gyermekidnek atyjokat!
Ne hagyj hazádat így el vérzeni
A' rajta fekvő terhes súly alatt!

Sok százezernek átka büntetend ,
Es büntetendi még emléked' is ;
Pedig a' népek' átka súlyosabb
Az ég' akármí büncsapásinál.
Haragjok dúló mint a' fergeteg ,
Vagy mint a' föld alatti lángvihar'
Tűz árja, melly nem szűnik meg dühöngni ,
Míg a' hegyekből völgyet nem csinált ,
A' zöld mezőből pusztá vad tanyát ,
A' városokból néma czinterent.
Igen , királyom ; illy a' nép' haragja ;
Higyd ezt nekem , míg késő nem leend.
'S ha nem szerethetsz többé engemet ,
Ha kárhozatnál kínosabb neked
Szerelmem , és remélnem sem hagyod ,
Hogy arczod egykor újra földerül ,
'S a' számkiűzött béke' angyala
E' bús viszályt valaha megszünteti :
Hagyd bár a' nőt szenvedni , csak te légy
Megint király 's erényes férfiu.

KIRÁLY megindulva.

Oh nők, mivé tevétek engemet !
Nem így , királyné , így nem gondolám ;
Boldogtalanná nem kívántalak
Én tenni , nem gyötörni tégedet.
Erzsébet ! elfelejtem , hogy te vagy ,
Kihez hitemnek átka kötve tart ,

Csak azt ne kérjed, hogy szeresselek !
Oh én csak őt — csak őt szerethetem ;
Kivüle nincs a' létnek tág ölében
Számomra üdv, nincs élet, nincs remény !
Erzsébet ! ülj királyi székemen ,
Vagy húzd a' pártütésnek vészharangját ,
Szórj tűzkanóczot a' kerek világra ,
Hogy láng borítsa minden sarkait ,
És még az ég is a' fénylő magasból
Csudás remekje' gyászos pusztulását
Remegve lássa, tégy miként akarsz ,
Csak azt ne kérjed, hogy szeresselek.

Csendesebben.

Hisz a' király is gyarló földi lény ;
Az ő erében szintolly vér buzog ,
Miként akármelly emberében is ;
Az ő szívének szinte vágyai
Vannak , miképen bármelly emberének ;
Oh mért kívánod hát , hogy több legyek ;
Mint más hasonló földi lény lehet !
Erzsébet ! add békére jobbodat ,
Szelíd leendek , olyan mint galamb ,
Imádni foglak istenem gyanánt ,
Csak őt , elorzott üdvösségemet
Add vissza , mert nekem csak Édua
Teremtetett imádott bölgyeműl !

KIRÁLYNÉ.

Csak ezt, király, csak ezt ne tedd velem!
Oh hagyd elégnék a' bűnéveket,
Mellyek királyi tiszta lelkedet
Szeplőzik és csak bürköt rejtenek.
Ne hidd, király, hogy érttem szólok így;
Oh rég lemondék én már mindenekről! —
Hanem tekints hazádban szerteszét —

KIRÁLY.

Elég, kegyelmes asszonyom! Követni
Fogom keresztény oktatásait;
És majd ha ájtatos párthiveiddel
Előttem Ábrahámról, Israelről,
A' bölcs királynak hatszáz ágyasáról
És tudja isten még miről papolsz,
Mindenre „Amen“ lesz szent válaszom;
Földig borúlok a' korbács előtt,
Melly a' kegyelmes ég' bocsánatát
Bűnnel rakott fejemre hirdetendi;
Könyezve szánom bánom vétkemet,
Testemre zsákot öltök, fűrtömet
Porral behintem 's úgy imádkozom;
'S ha majd könyörre fog szived hajolni,
'S hozzám alázod rényes arczodat,
Imígy kesergek: „Méltó nem vagyok,
Hogy büntelen te hajlékomba jőj!“
'S aztán karöltve járunk búcsukat.

Erzsébet, úgy-e, szép leend nagyon?

Az isten így csak megbocsát nekem?

Ha ha ha!

Remegsz királyné? — Úgyde mért remegsz?

Nem szép jövődöt rajzolék talán?

Remegj, hogy ajkad szilvakék legyen,

Hogy lázveriték lepje homlokod'; —

Remegj, ha hallod Éduám' nevét,

Mert szenvedélyem dülőbb mint hatalmam.

KIRÁLYNÉ.

László —!

KIRÁLY hirtelen.

Figyelj szavamra, asszonyom!

Mi már ezentúl özvegyek vagyunk;

'S ha a' világnak minden népei

Vértorra készülnének ellenem,

Ketten mi többé nő 's férj nem vagyunk.

Azért jó éjszakát, erényes asszonyom!

KIRÁLYNÉ.

Jó éjszakát — László — jó éjszakát! El.

KIRÁLY.

Veled bevégzém számolásomat;

A' többieknek egy kantár elég.

László ezentúl úr 's király leend,

Mint Nero hajdan 's mint Caligula.

Leül. Árbucz udvari vadász öltözetben szakáll nélkül
lép föl.

ÁRBU CZ.

Parancsol még ma valamit fönséged?

KIRÁLY nem néz rá.

Semmit.

ÁRBU CZ.

Fönséges úr!

KIRÁLY mint előbb.

Nem hallod? ma nem parancsolok már semmit.

ÁRBU CZ.

Fönséges úr!

KIRÁLY.

Ki vagy te, vakmerő,

Hogy a' parancsra el nem távozol? Árbuczra néz.

ÁRBU CZ.

Forgó, királyom' új vadászlegénye.

KIRÁLY.

Forgó vadász? — Ha nem csalatkozom,

E' hangot én már régen ismerem.

ÁRBU CZ.

'S fönséges úr, te nem csalatkozol,

'Testőrjeidnek régi hadnagya,

Kún Árbucz áll előtted.

KIRÁLY.

'S mit keressz

Álkontösödben itt? mert úgy hiszem,

Ok nélkül udvaromra nem jövel.

Szólj hát vadászsom mit hozál nekem?

ÁRBU CZ.

Nem olly fölötte jókat 's szépeket,
Hogy tánczra verhetnéd bokáidat.
Halld hát. Betegtől küldetém ide,
Olly szép betegtől mint az esti nap,
Olly jó betegtől mint szelíd galamb,
Olly hű betegtől mint a' harczaczél.
'S e' szép betegnek bíborajkai
Majd nem sokára vég fohászt lehelnek,
E' jó betegnek áldott lágy szive
Talán kevés percz múlva megreped,
'S e' hű betegnek forró lángjait
Elzúgja majd a' sir' hideg szele.
De mind csekélység! mert hisz a' halál
Nem olly fölötte ritka 's nagy csuda.

KIRÁLY sejdítőleg.

Órúlt vagy ember, vagy hazudni mersz,
Míg én remegve híredet lesem?
Ha kún szivedben még egy emberi
Csepp vér buzog, ha ördög 's kárhozat
Nem szól belőled, mondj nekem valót.

ÁRBU CZ hidegen.

Aligha többé látod Éduát.

KIRÁLY.

Mit? Én ne látnám többé Éduát?
Hazudsz, apámra esküszöm, hazudsz!

Mit tudna szépet még teremteni
Az ég, ha Éduát eltipraná!

ÁRBUCZ.

Féléve már, hogy súlyosan beteg,
Mióta őt száműzte kedvese,
'S alig remélem, hogy gyógyulni fog.
Tegnap halálát kezdé sejtteni —

KIRÁLY félbeszakasztja.

Egy szót se többé kún! nem látod-e,
Hogy reszketek, hogy térdim inganak,
És hogy szememre olly homály borúl,
Mint a' halálnak rémes éjjele? —
Árbucz! ha még is nem szólnál valót!

ÁRBUCZ.

Hazudni még szokásom nem vala.

KIRÁLY.

Hallgass! különben talpig tönkre jutsz.
Vagy szólj! de mondd, hogy híred mind hazug;
Mondd azt, hogy Endre herczeg támadott föl,
Hogy a' tatárok és a' pártosok
Fegyvert ragadtak ismét ellenem;
Csak róla hallgass, mert agyam hevül,
'S gonosz szavadra még őrült leszek;
Pedig fölötte rossz, mikor királyok
Őrjöngnek; akkor föld és ég inog,
'S a' déli napra véres fény vonúl.
Azért vigyázz magadra, vészkövet.

ÁRBUCZ.

Fönséges úr, mérsékelj lángodat;
Nincs veszve tán még minden. Tégedet
Beteg hugom magához kéretett.
Tán megjelented legjobb gyógyszere
Leend. Azért sietve jer királyom.
Jer László, jer, mert lyánykád haldokol.

KIRÁLY.

Az ég sugalta e' jó ötletet
Agyadnak Árbucz. Az ajtón kikiált.

Hej! nyergeljetek!

Oh halld te ég 's te mindnek istene!
Csak addig éltesd őt, míg láthatom,
'S ölébe öntöm hű szerelmemet!
Csak pillanatnyi életet leheli
Beléje, míg ajkára nyomhatom
A' búcsucsókot, 's tiszta szellemét
A' messze útról föltartóztatom!
Ha tetszik, ég, országom' veszttem el,
És itt hagyom királyi fényemet;
Viselje német, cseh, tatár, olasz,
Viselje bárki, hagyd csak őt nekem,
És én nevetve népem' pártlühét,
Kigúnyolandok minden esztelent,
Ki fény között boldogságot keres!
Árbucz siessünk, míg a' bús kaszás
El nem ragadja őt szemünk elől! Sebesen el.

ÁRBU CZ.

Tekints a' föld' színére Oldamúr!
Királyi gyilkosod lakolni fog. El.

HARMADIK JELENÉS.

A' királyné' tereme.

KIRÁLYNÉ csöndesen föllép.

Mi néma minden, mint a' siri csend,
Hol mélyen alszik bú és fájdalom,
Hol nem zavarja semmi földi nesz
A' szenvedő' kiküzdött nyúgatát.
És mért e' csendben csak magam vagyok,
Ki a' halálnak hosszas éjjelét
Virasztva tölti kénytelen vagyok?
Szegény királyné! hol maradt jövőd,
Melly képzeted' legédesb álma volt?
Hol élted' elpazarlott hajnala,
Melly olly reménydús fénynyel földerült?
Tartsd ég magadnak szép reményidet,
Ha teljesíteni őket nem tudod!
Vagy ostorozni vágytál engemet?
Oh hisz fölötte súlyosak csapásid!
A' folyosókon zúgás.
De mit jelent e' zúgás már megint?
Ki háborítja ezt a' csendes éjt?

NÁDOR kívülről.

Jelentsetek be tüstént engemet.

UDVARNOK rémulten föllép.

A' nádor úr sietve sürgeti,

Hogy bármiképen szólhasson veled.

KIRÁLYNÉ.

A' nádor? és illy késő éjszakán?

Bocsásd be.

Az udvarnok a' Nádort több leventékkel együtt

bevezeti.

NÁDOR.

Asszonyom, bocsánatért

Könyörgök. Én rossz híreket hozok,

'S ha nem vigyázunk, rajtunk a' veszely.

KIRÁLY.

Az ég' nevére, nádor, milly veszély?

NÁDOR.

Urunkra titkos csel koholtatott.

KIRÁLYNÉ.

Órizzen isten, hogy való legyen.

Az udvarnokhoz.

Hol a' király?

NÁDOR.

Bejárom termeit,

Azonban őt föl nem találhatám.

UDVARNOK.

Órája sincs, hogy mént nyergeltetett

És egy vadászszal a' nagy várkapun
Kivágtatott.

NÁDOR.

'S Árbucz volt a' vadász,
Ki két nap óta már itt kullogott;
Egy hű cselédem őt megismeré.
A' kún tanyákon is nagy mozgalom
Mutatkozik. Egy szóval, asszonyom,
Nincs semmi kétség: László' élete
Vészben forog.

KIRÁLYNÉ.

Az istenért, leventék,
Segítsetek, míg késő nem leend.

NÁDOR.

Jerünk barátim, László' védletére!
Neked, királyné, csendes éjszakát!
Nyugodtan álmodd végig éjedet;
A' nádor ébren őrzi házatát,
'S mint tiszte szent, olly szent adott szava,
Hogy érje vész bármelly hajszáladat,
Éretted minden áldozatra kész.

Mind el, a' királynén kívül.

KIRÁLYNÉ térdre esik.

Te úr, ki ott fent gyémántszékedén
A' földet és eget kormányozod,
Ne vesd magadtól hév fohászatát!
Ne hagyd lakolni őt a' vétekért,

Melly lengeteg korának vétke volt,
'S talán leginkább csábítóié;
Óvd meg fejét vad ellenségitől,
S deríts szerencsésb holnapot reá! El.

NEGYEDIK JELENÉS.

Kún tanya, mint az első jelenésben.

LÁSZLÓ 's ÉDUA véresen 's halva fekszenek Oldamúr'
sírján. ÁRBUCZ, KEMENCSE, TURTUL 's több kú-
nok némán és meredten állják őket körül. A' telt hold
halovány fényt áraszt a' jelenésre.

FATUM.

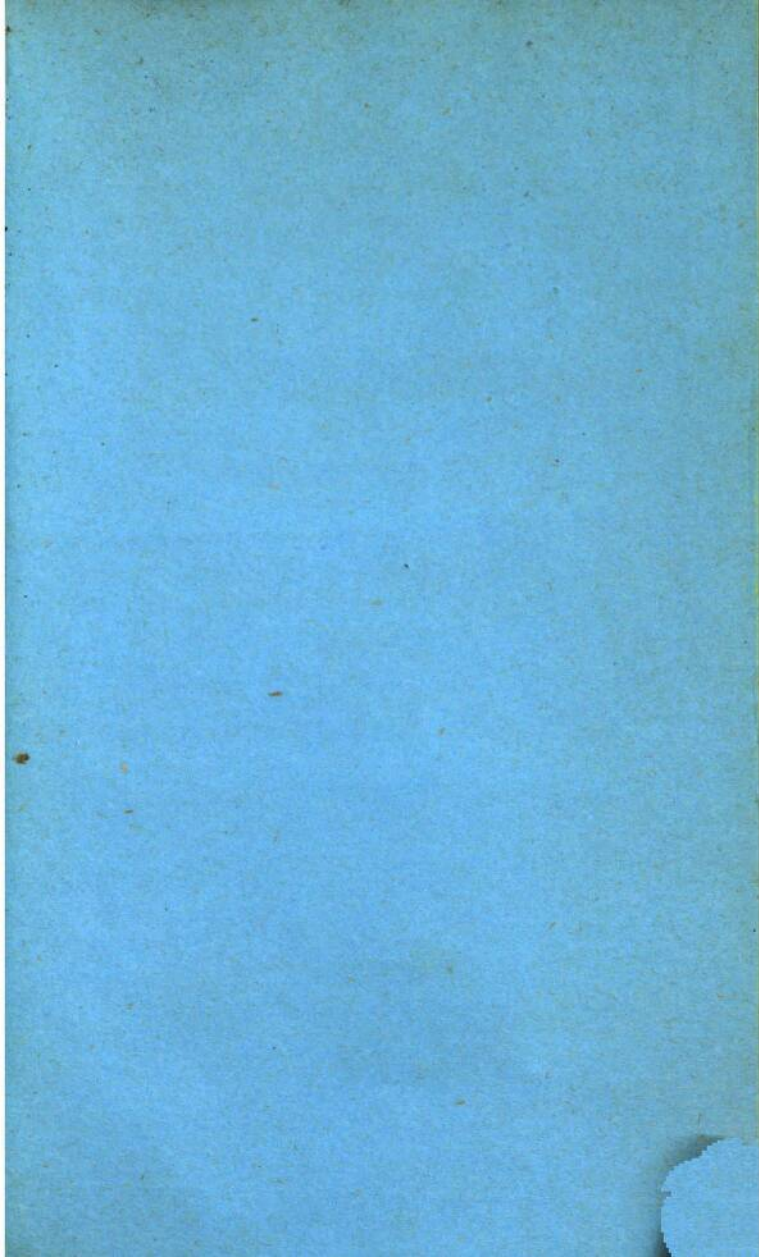
Így volt az kezdet óta
'S végig így leend.
Hiába képzei
A' pornak gyermeke:
„Én ezt vagy azt teendem.“
Hiába hánykolódik
A' bős habok között;
Hiába sír, nevet,
Könyörg, káromkodik:
Ő nem kerüli el
A' fatum' vaskezét.
Mert így országának

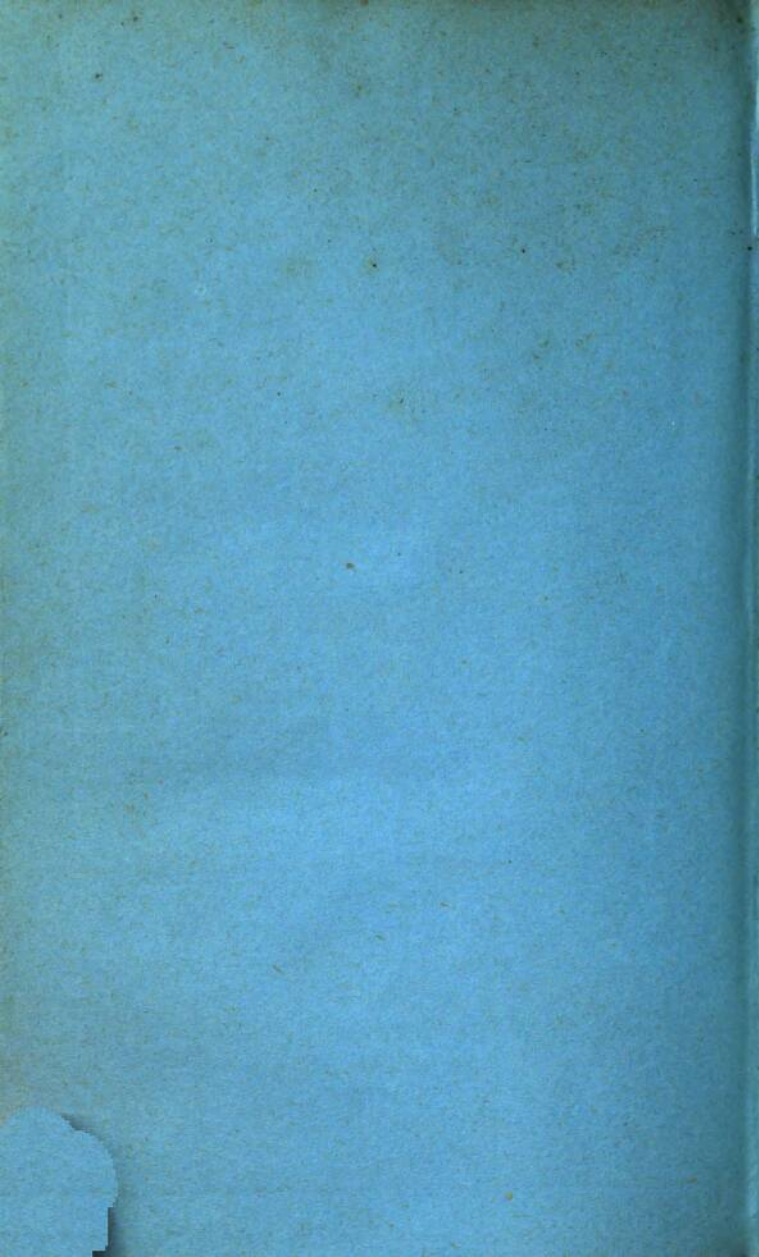
A' mindenség' örök,
Szilárd törvényei!
A' sors bevégezi
Naponta nagy művét,
És így halad tovább
Hatalmas útain.

Tárogató szó mellett a' magyarok körülrohanják
a' tanyát.

A' kárpit legördül.

Österreichische Nationalbibliothek

